

ХАРКІВСЬКА ДЕРЖАВНА АКАДЕМІЯ КУЛЬТУРИ
ФАКУЛЬТЕТ КУЛЬТУРОЛОГІЇ ТА СОЦІАЛЬНИХ КОМУНІКАЦІЙ
КАФЕДРА МУЗЕЙНО-ТУРИСТИЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

на здобуття другого (магістерського) ступеня вищої освіти

Освітньо-професійна програма

«Менеджмент культури та соціальний маркетинг»

На тему: «Стратегічні комунікації політичної організації (на прикладі
підтримки національно-культурної спадщини)»

Здобувача вищої освіти

другого освітнього рівня (магістр)

спеціальності 028 «Менеджмент

соціально-культурної діяльності»

Булініна Владислава Олександровича

Науковий керівник: *доцент,*

кандидат соціологічних наук, Афенченко Геннадій

Кваліфікаційна робота допущена до захисту рішенням кафедри
музейно-туристичної діяльності

Протокол №____ від «__» _____ 2024 року.

Завідувач кафедри _____ **Анатолій ЩЕРБАНЬ**

Харків 2024

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ І ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ВИВЧЕННЯ СТРАТЕГІЧНИХ КОМУНІКАЦІЙ В ПОЛІТИЧНИХ ОРГАНІЗАЦІЯХ.....	7
1.1 Наукові підходи до визначення поняття «стратегічні комунікації».....	7
1.2 Роль політичних організацій у формуванні публічної думки та культурної політики.....	22
1.3 Стратегічні наративи та ідеологія у формуванні національної картини світу в контексті стратегічних комунікацій політичної організації.....	28
РОЗДІЛ ІІ СТРАТЕГІЇ ТА ПРАКТИКИ СТРАТЕГІЧНИХ КОМУНІКАЦІЙ У ПІДТРИМЦІ НАЦІОНАЛЬНО-КУЛЬТУРНОЇ СПАДЩИНИ	35
2.1 Аналіз стратегій стратегічних комунікацій політичної організації в контексті підтримки національно-культурної спадщини в умовах війни....	35
2.2 Стратегічні комунікації у збереженні культурної спадщини України....	41
2.3 Діяльність політичних організацій у контексті підтримки національно-культурної спадщини.....	52
РОЗДІЛ ІІІ ОПТИМІЗАЦІЯ СТРАТЕГІЧНИХ КОМУНІКАЦІЙ ПОЛІТИЧНИХ ОРГАНІЗАЦІЙ ДЛЯ ЕФЕКТИВНОЇ ПІДТРИМКИ НАЦІОНАЛЬНО-КУЛЬТУРНОЇ СПАДЩИНИ.....	62
3.1 Сучасні підходи до вдосконалення механізмів державного регулювання зі збереження та популяризації історико-культурної спадщини.....	62
3.2 Аналіз існуючих практик стратегічних комунікацій політичних організацій в сфері культурної спадщини.....	66
3.3 Рекомендації для підвищення ефективності стратегічних комунікацій у сфері культурної спадщини.....	70
ВИСНОВКИ.....	89
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	94

ВСТУП

Актуальність теми дослідження. У сучасному світі, де культурна ідентичність націй постійно випробовується глобалізаційними викликами та інформаційними впливами, стратегічні комунікації політичних організацій відіграють ключову роль у підтримці та розвитку національно-культурної спадщини. Політичні організації використовують стратегічні комунікації не лише для досягнення короткострокових політичних цілей, але й для забезпечення тривалого культурного впливу та виховання громадянських цінностей.

Підтримка національно-культурної спадщини через стратегічні комунікації дозволяє політичним організаціям формувати стійке культурне середовище, зберігати історичну пам'ять та сприяти культурному розвитку. Це, в свою чергу, сприяє зміцненню національної безпеки та суверенітету, оскільки культурна політика стає стратегічним ресурсом у боротьбі за визначення національних інтересів у багатополюсному світі.

В контексті України, де національно-культурна спадщина є одним із фундаментів державності, стратегічні комунікації політичних організацій набувають особливого значення. Це виявляється у великій кількості культурних ініціатив, які спрямовані на збереження історичної спадщини, популяризацію національних символів та розвиток мовної політики. Отже, актуальність теми полягає у потребі дослідження та аналізу стратегічних комунікацій як інструменту політичного впливу та культурного розвитку.

Дослідження ролі стратегічних комунікацій в підтримці національно-культурної спадщини не лише розкриває нові аспекти взаємодії політики та культури, але й вносить вагомий вклад у розуміння механізмів формування культурної політики. Таким чином, тема магістерської роботи є не лише актуальною, але й необхідною для глибокого розуміння стратегічних напрямів

розвитку сучасної України в умовах постійних соціокультурних трансформацій.

Мета дослідження. Дослідити стратегії стратегічних комунікацій політичної організації, спрямовані на підтримку національно-культурної спадщини.

Завдання дослідження:

- проаналізувати наукові підходи до визначення поняття «стратегічні комунікації»;
- охарактеризувати стратегічні наративи та ідеологія у формуванні національної картини світу в контексті стратегічних комунікацій політичної організації;
- розглянути стратегічні комунікації у збереженні культурної спадщини України в умовах війни;
- дослідити діяльність політичних організацій у контексті підтримки національно-культурної спадщини;
- розробити рекомендації для підвищення ефективності стратегічних комунікацій у сфері культурної спадщини.

Об'єкт дослідження. Стратегічні комунікації політичної організації.

Предмет дослідження. Процес використання стратегічних комунікацій для підтримки національно-культурної спадщини.

Методи дослідження. У ході дослідження було застосовано такі методи дослідження: аналіз документних джерел, узагальнення, опис, визначення, спостереження.

Джерельна база та стан наукової розробленості теми.

У рамках сучасних наукових досліджень велика увага приділяється стратегічним комунікаціям як елементу політичної організації, зокрема у контексті підтримки та розвитку національно-культурної спадщини. Представники вітчизняної наукової спільноти, зокрема Бакаєв Ю., Баровська А., Гуцал С., Доронін І., та інші, акцентують на необхідності розробки

ефективних наративних стратегій, що відіграють критичну роль у формуванні національної ідеології та культурної політики.

Спектр досліджень охоплює аналіз взаємозв'язків між стратегічними комунікаціями та наративами, що сприяють консолідації національної свідомості та підтримці культурної спадщини, висвітлений у працях таких вчених як Ліпкан В., Макаренко Є., та Шклярук М. Ці дослідники вказують на те, що стратегічні комунікації включають розробку і впровадження комплексних комунікаційних кампаній, заснованих на глибокому розумінні культурних цінностей та історичної пам'яті нації.

Також особлива увага в дослідженнях присвячується методам створення та впровадження наративів, які використовуються політичними організаціями для взаємодії з громадськістю та впливу на суспільні настрої. Баровська А., Горбулін В., та Ожеван М. звертають увагу на стратегічну роль наративів у створенні загальнонаціонального діалогу, що сприяє культурному відродженню та збереженню спадщини.

Важливість розробки дієвих стратегічних комунікацій, які б забезпечили підтримку культурних ініціатив і спадщини, визначається їхнім потенціалом зміцнювати національну безпеку, зберігати культурну ідентичність та просувати інтереси держави на міжнародній арені. Кожен із вищезазначених дослідників аналізує виклики та можливості, які стоять перед стратегічними комунікаціями у філологічному, юридичному, політичному та воєнному контекстах, розкриваючи тим самим мультидисциплінарний підхід у вивченні даної теми.

Наукова новизна одержаних результатів полягає в осмисленні ролі стратегічних комунікацій політичної організації у забезпеченні підтримки національно-культурної спадщини. Вперше було досліджено механізми та стратегії, які застосовуються організаціями для впливу на культурну політику та формування культурної ідентичності в умовах сучасних глобалізаційних процесів.

Практична значимість дослідження визначається можливістю застосування розробленої моделі стратегічних комунікацій для політичних організацій у практиці культурної політики, що дозволяє оптимізувати процеси підтримки та розвитку національно-культурної спадщини. Результати дослідження можуть бути використані для вдосконалення комунікаційних стратегій, підвищення їхньої ефективності та розширення впливу на суспільні настрої та культурну свідомість, сприяючи глибшій інтеграції культурних цінностей в загальнонаціональний і міжнародний контекст.

Структура роботи складається зі змісту, вступу, трьох розділів (вісім підрозділів), висновків та списку використаних джерел. Загальний обсяг магістерської роботи становить 105 сторінок, має 4 таблиці, використано 106 джерел.

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ВИВЧЕННЯ СТРАТЕГІЧНИХ КОМУНІКАЦІЙ В ПОЛІТИЧНИХ ОРГАНІЗАЦІЯХ

1.1 Наукові підходи до визначення поняття «стратегічні комунікації»

Основоположним аспектом у створенні системи стратегічних комунікацій є чітке уточнення та визначення основного поняття, що становить фундамент даної дисципліни. В умовах тривалого гібридного конфлікту та прямої військової агресії з боку Російської Федерації, необхідність у зосередженні наукових і державних ресурсів на стратегічні комунікації стає нагальною. Однак, ключові державні інституції, включаючи Національний інститут стратегічних досліджень, іноді спрямовують свою увагу на інші, як вони вважають, пріоритетніші питання.

Список осіб, які впливають на формування державної політики в області стратегічних комунікацій, є значним та різноманітним: від ораторів до державних чиновників, від прес-секретарів до лідерів громадської думки, включаючи блогерів та артистів. Всі вони розглядають себе як частину ширшої системи стратегічних комунікацій, що часто веде до невірного розуміння та використання цього терміна на практиці.

Розробка узгодженої та офіційно визнаної дефініції стратегічних комунікацій не була досягнута навіть на численних наукових конференціях, присвячених цій темі, що свідчить про відсутність як єдиної теорії, так і парадигмальної дефініції. Виникають інтелектуальні проблеми і серед юридичних науковців, які часто уникають глибокого вивчення стратегічних комунікацій як юридичної категорії, що можна підтвердити відсутністю значущих публікацій на цю тему.

Стратегічні комунікації потребують розуміння у контексті державного управління та безпекової політики, де вони виступають як важливий елемент системи, заснованої на стратегічному плануванні та реалізації національних

стратегій розвитку. Недосконалість державної політики, ігнорування стратегічного управління та відсутність уваги до стратегічних партнерів є викликами, що потребують невідкладного вирішення в контексті стратегічних комунікацій.

Науковий аналіз категорії стратегічних комунікацій виявляє дисонанс між її популярністю у дослідженнях та глибиною розробленості в адміністративному праві. Попри значущість цього питання, існує відсутність уніфікованих підходів до концептуалізації страткому, а також обмежена кількість досліджень, що безпосередньо стосуються правової сфери.

Здійснений нами аналітичний огляд наукових публікацій дозволив ідентифікувати різноманітні підходи до розуміння стратегічних комунікацій: як вид державної політики [37]; елемент публічного управління та ключова складова державного управлінського процесу [66]; інтегрований інструментарій забезпечення «національної сили» та «могутності» з застосуванням у дипломатичних, економічних, інформаційних та військових сферах [105]; методологічна основа для забезпечення національної безпеки та підтримки стратегічних національних інтересів [24]; інструмент досягнення національної стійкості [2], реалізації стратегій розвитку [85] та ведення воєнної політики; вид комунікативної політики, пов'язаний із формуванням наративів [106], і інноваційний тип комунікаційного інструментарію [44]; компонент інформаційної політики та забезпечення інформаційної безпеки [89].

Слід зазначити, що ключова роль страткому не обмежується однією інструментальною функцією, особливо щодо аспектів безпеки. Проблематика досліджень полягає в тому, що деякі науковці починають аналізувати системне явище, розділяючи його на компоненти «комунікація» та «стратегія», що є концептуальною помилкою, адже об'єднання цих термінів у єдиний конструкт «стратегічні комунікації» має специфічний та неподільний зміст.

Отже, при аналізі стратегічних комунікацій як єдиного феномену, критично важливо використовувати адекватну термінологію, що підкреслює

їх інтегровану природу і не зводить їх значення до виразу окремих складників лексеми.

Враховуючи актуальність теми стратегічних комунікацій, є необхідним перегляд їх інтерпретації, яка часто обмежується вузьким розумінням як елементу комунікаційної політики, системи урядових комунікацій, чи як синхронізованого інформаційного впливу. Окрім того, підхід, що обмежує аналіз страткому до комунікативного аспекту, є деконструктивним.

Підстави для такого вузького трактування походять із концепцій, розроблених у США у 2006 році, де стратегічні комунікації були визначені як необхідність координувати програми та заходи, що забезпечують синхронізацію слова і дії через офіційні структури, спрямовані на взаємодію з цільовими аудиторіями в рамках постійного комунікаційного процесу («Інтегрована концепція стратегічних комунікацій» МО США (2009) [102]; доповідь Федерального уряду США «Національна структура стратегічних комунікацій» (2009) [97]).

Ця концепція знайшла відображення і в деяких українських наукових роботах. Аналітичне дослідження 2015 року, підготовлене Центром інформації та документації НАТО в Україні, вказує на потребу у розвитку національної стратегії страткому, вдосконалення взаємодії між держорганами, і підготовці кваліфікованих кадрів [79].

Зміна термінології у США з "стратегічних комунікацій" на "синхронізацію комунікацій" [87] не передбачає зміни підходу, але вказує на спрощення термінології до окремої функції. Важливо розуміти, що згідно з теорією комунікативної дії Ю. Габермаса, комунікативна поведінка є основою взаєморозуміння та самореалізації людини, відіграючи координуючу і інтегративну роль у суспільстві [47].

Відповідно до першого українського словника термінів з державної інфраструктурної політики, професором В. Ліпканом визначено, що синхронізація комунікацій передбачає координацію та узгодження програм,

планів, наративів і повідомлень на підтримку стратегічних державних завдань [39, с. 158].

У контексті європейської безпекової культури та динаміки подій в Україні, зокрема з активізацією активної фази військового конфлікту з Росією, термін "стратегічні комунікації" зазнав трансформації, набуваючи нових форм та значень, які відображають національну специфіку та практичний досвід відповіді на агресивні дії непринципового ворога на різних рівнях державного управління.

Аналіз стратегічних комунікацій можна представити через типологічну модель, яка організована в два базові блоки: 1) нормативна група; 2) доктринальна група, що включає словниково-енциклопедичний аспект. У межах доктринальної групи сформовано модель підходів до визначення стратегічних комунікацій, де головним критерієм є застосування наукової методології при дефінітивному формуванні.

Згідно з дослідженнями Т.В. Сивак, специфіка та відмінності у трактуванні терміна «стратегічні комунікації» були систематизовані за такими підходами: діяльнісний, процесний, системно-синергетичний, а також об'єктно- та суб'єктно-орієнтовані підходи, ресурсний підхід [68, с. 19-31].

Наші дослідження базуються на інших критеріях та аналізі різноманітного масиву даних, що дозволяє збагатити та розширити розуміння терміну, адаптуючи його до сучасних вимог та реалій.

У контексті європейської безпекової культури та останніх подій в Україні, зокрема із загостренням військового конфлікту з Росією, концепція "стратегічних комунікацій" отримала нове тлумачення та значення. Вперше легальне визначення цього поняття було закріплено в рамках Воєнної доктрини України та Доктрини інформаційної безпеки України 2017 року за президентства П. Порошенка, де стратегічні комунікації були визначені як скоординоване та ефективне використання комунікативних можливостей держави, включно з публічною дипломатією, зв'язками з громадськістю,

військовими комунікаціями, інформаційними та психологічними операціями, спрямованими на просування державних цілей [61; 77].

Згодом, після скасування зазначених документів, визначення стратегічних комунікацій залишилося присутнім лише в Стратегії інформаційної безпеки, водночас воно відсутнє в оновленій Стратегії воєнної безпеки України та інших стратегічних документах.

Важливо зазначити, що у щорічному посланні Президента України 2022 року оголошено про створення Національного координаційного центру кібербезпеки та Центру стратегічних комунікацій та інформаційної безпеки, що свідчить про усвідомлення необхідності синергії в рамках стратегічних комунікацій і кібербезпеки на національному рівні [16]. Однак, згідно з аналітичними доповідями НІСД 2023 року, тема стратегічних комунікацій не знаходить належного визначення навіть у таких ключових сферах як культурна спадщина та національна безпека, державно-церковні та суспільно-релігійні відносини [33].

Цей недолік у визнанні стратегічних комунікацій як важливої складової стратегічної політики є критичним, особливо враховуючи їх значення для забезпечення національної стійкості в умовах змінних суспільних відносин та реалізації стратегічних національних інтересів. Необхідність перегляду цього підходу в державних документах є нагальною, зважаючи на стрімкий розвиток суспільних відносин і загострення гібридних загроз.

Застосовуючи метод екстраполяції до аналізу єдиного легального визначення поняття «стратегічні комунікації» у контексті їх правового і практичного аспекту, вдалося вивести наступні важливі проміжні висновки:

- «стратком» виступає як феномен соціально-політичної реальності, який формується через цілеспрямовані та професійно свідомі дії суб'єктів суспільних відносин, маючи принципово суб'єктивний характер;
- стратегічні комунікації складають ядро стратегічної політики, відіграючи ключову роль у визначенні стратегічних наративів та сенсів розвитку в умовах динамічності, як у мирний, так і воєнний час;

- це окремий вид суспільних відносин, який перевищує рамки звичайної комунікативної політики, урядових комунікацій, кризових і антикризових заходів;

- «стратком» є безперервним систематичним процесом, який використовує комплексні можливості держави і потребує адекватного правового забезпечення;

- у класичному розумінні теорії систем, системного підходу, синергетичного та кібернетичного підходів, стратегічні комунікації розглядаються як система;

- вони виступають як невід'ємна складова державної політики, охоплюючи не тільки безпекову сферу, а й ширший спектр стратегічних заходів, які вимагають правового регулювання;

- «стратком» є комплексним інструментарієм, спрямованим на підвищення національної стійкості;

- стратегічні комунікації охоплюють такі компоненти як публічна дипломатія, зв'язки з громадськістю, військові зв'язки, інформаційні та психологічні операції, системні координовані заходи, які спрямовані на просування стратегічних цілей держави;

- відповідно до цих компонентів можна моделювати п'ять груп суспільних відносин, що загалом можуть бути об'єднані в загальну групу, яка називається «суспільні відносини у сфері стратегічних комунікацій».

Такі висновки підкреслюють багатовимірність та складність стратегічних комунікацій, що робить їх вирішальним інструментом у реалізації стратегічних державних інтересів.

У контексті нашого дослідження, подальший крок полягає у зверненні до наукових трактувань поняття стратегічних комунікацій. Перш за все, слід відмітити, що в академічних колах України питання стратегічних комунікацій поки що не зазнали ґрунтовного окремого дослідження у рамках енциклопедичних чи словникових видань, тезаурусів чи глосаріїв. Значний внесок у розвиток термінології вніс перший в Україні словник основних

понять і термінів у цій сфері, редагований В. Ліпканом [38], а також словник термінів державної інфраструктурної політики, що включає визначення основних концептів у контексті стратегічних комунікацій [39, с. 176-181]. Окрім цього, наш аналіз охоплює глосарій зі стратегічних комунікацій на 12 сторінок, підготовлений фахівцями з Міністерства оборони [21], та термінологічний довідник НАТО зі стратегічних комунікацій на 22 сторінки [74].

Наш аналіз наукових публікацій спрямований на виявлення ключових методологічних підходів, використаних авторами для формулювання дефініцій, та ідентифікацію їх основних характеристик. Це дозволить нам запропонувати власне науково обґрунтоване бачення визначення поняття стратегічних комунікацій. Для забезпечення структурованості аргументації, ці визначення будуть систематизовані відповідно до основних наукових парадигм, які лежать в їх основі, що сприятиме виокремленню інтегративних аспектів та формулюванню оригінальних авторських дефініцій. У результаті буде представлено типологічну модель наукових підходів до визначення поняття стратегічних комунікацій, що може вважатися новаторським внеском у науковий дискурс.

У рамках комунікаційного підходу, представники цього напрямку наголошують на стратегічних комунікаціях як на одній із форм комунікативної діяльності. Н.М. Драгомирецька виокремлює стратегічні комунікації як один з чотирьох глобальних напрямів комунікації в рамках державного управління, нарівні з кризовими, масовими та міжособистісними комунікаціями, описуючи їх як особливий вид діяльності [17, с. 93].

К. Пол описує стратегічні комунікації як: 1) координовані заходи, повідомлення, образи та інші форми представлення чи взаємодії, що мають на меті інформування, вплив чи переконання громадськості для підтримки національних інтересів; 2) систематичну серію довготривалих і послідовно пов'язаних дій, що реалізуються через стратегічні, операційні та тактичні рівні з метою досягнення визначених комунікативних цілей [98, с. 28; 58, с. 11].

Г.Г. Почепцов розглядає стратегічні комунікації як вид інформаційно-комунікаційної діяльності, яка передбачає взаємодію з вузькими цільовими групами, спрямовану на вплив на об'єкти, які формуються в певний часовий момент, включаючи врахування діяльності опонентів [58, с. 13].

К. Халахан визначає стратком як цілеспрямовані комунікації, що здійснюються для виконання місії організації [93, с. 4], а Д. Коник вважає стратком процесом, що включає розроблення комунікаційних програм для впливу на добровільні ставлення та поведінку цільових аудиторій з метою досягнення стратегічних цілей [31, с. 26-27].

Дослідження Є. Макаренка акцентує на інтегрованих комунікативних технологіях, спрямованих на забезпечення міжнародної взаємодії та формування довготривалих зв'язків між урядовими інституціями, міжнародними акторами, дипломатичними установами і політичними лідерами для реалізації політичних, економічних, безпекових, культурних, соціальних і гуманітарних ініціатив [43].

Таким чином, стратком можна розглядати як напрямок цілеспрямованої, інтегрованої комунікації (комунікативні технології), основна суть якої полягає у впливі, інформуванні та переконанні з метою: 1) реалізації національних інтересів; 2) досягнення стратегічних цілей; 3) реалізації політичних, економічних, безпекових, культурних, соціальних і гуманітарних ініціатив та проектів.

В рамках інформаційно-інтераціоналістського підходу ми виділили дослідження, які представляють стратегічні комунікації як особливий вид інформаційної взаємодії. Стратком описується як процес синхронізації словесних та ділових вчинків і того, як вони сприймаються окремими цільовими аудиторіями, включаючи спеціалізовані програми та ініціативи, які цілеспрямовано націлені на інформаційну взаємодію з громадськістю через суспільно-політичні зв'язки та публічну дипломатію [97].

Окремі науковці, аналізуючи практику страткому в Європейському Союзі, акцентують на важливості синхронізації при формуванні поняття

страткому, визначаючи його як синхронізацію дій урядових структур у сфері комунікації для того, щоб усвідомлено формувати сприйняття національних і зарубіжних аудиторій щодо інтересів, цінностей і стратегічних цілей через добре організовану різноаспектну діяльність [20].

Д.С. Пономарьова в 2021 році розглянула стратегічні комунікації як вид інформаційної взаємодії, у якому учасники прагнуть досягти своїх цілей за допомогою спеціалізованого арсеналу засобів, найбільш значущим з яких є стратегічний наратив. Вона також зазначила, що організаційні та нормативно-правові аспекти стратегічних комунікацій підпадають під методологічний аналіз юридичних наук [56].

І.М. Шопіна у 2020 році інтерпретувала стратегічні комунікації як правову категорію, хоча вузько обмежила стратком до «інформаційної діяльності суб'єктів публічного адміністрування», аналізуючи регулятивні нормативно-правові акти, які керують відповідні соціальні відносини, та досліджуючи ефективність комунікаційних стратегій через результати соціологічних досліджень. Таким чином, замість аналізу ширшого поняття «стратегічних комунікацій», було зосереджено увагу на «комунікативній політиці» та комунікаційних стратегіях, що вилилося у нове визначення страткому: види інформаційної діяльності, регульовані Конституцією, міжнародними договорами, законами України та підзаконними нормативно-правовими актами, спрямовані на досягнення глобальних цілей суб'єктів публічного адміністрування та інститутів громадянського суспільства [83, с. 159, 161].

Акцентуємо увагу на тому, що стратегічні комунікації визначаються як особливий вид інформаційної взаємодії. Головною метою страткому є забезпечення ефективної інформаційної взаємодії. Переважна більшість визначень, обговорених у даному контексті, містить ключовий елемент «синхронізація».

У рамках діяльнісного підходу, стратегічні комунікації розглядаються як система взаємопов'язаних дій, що втілюються на стратегічному,

оперативному та тактичному рівнях управління. Ця система спрямована на глибоке розуміння інтересів та потреб цільових аудиторій і включає в себе розробку ефективних методів та механізмів для активації та підтримки бажаних форм поведінки [103]. С.А. Тазем визначає стратком як комплекс заходів, спрямованих на управління цільовими аудиторіями, як внутрішньо, так і за кордоном, що включає зв'язки з громадськістю, суспільну дипломатію та інформаційні операції [104, с. 2].

Крім того, у різних наукових публікаціях ми знаходимо формулювання страткому як цілеспрямованої та скоординованої діяльності державних органів, що має на меті інформаційний вплив на внутрішні та зовнішні цільові аудиторії [64].

Основним акцентом у дефініціях даної групи виступає розуміння страткому як системи чи комплексу цілеспрямованих і скоординованих дій, метою яких є інформаційний вплив та управління цільовими аудиторіями.

У рамках процесного підходу до стратегічних комунікацій, основна увага дослідників зосереджується на визначенні страткому як процесу. На відміну від попередніх груп дослідників, які акцентували на конкретних діях або стратегіях, ця група подає стратком як безперервний процес, що включає в себе тривалу взаємодію та координацію дій.

Зокрема, дослідження інформаційного супроводження соціальних ініціатив Президента України висвітлює стратком як процес, заснований на систематичному використанні фактичних даних для встановлення довготривалих відносин з громадянами та стимулювання позитивних соціальних змін [23, с. 48].

Т. Сивак визначає стратком як процес, який включає узгодження слів і дій з метою впливу та передачі інформації, що сприяє встановленню довіри до органів публічної влади і формуванню довготривалих взаємовідносин між державою та її аудиторіями [65, с. 80]. Крім того, Д. Гейдж вбачає у страткомі процес синхронізації дій, образів і словесних виразів для досягнення певного комунікативного ефекту [90].

Цей підхід підкреслює, що стратком являється не просто набором дій чи стратегій, а процесом, що вимагає постійної координації та адаптації до змінюваних обставин, що має на меті зміцнення стратегічного впливу через комунікаційні ініціативи.

Загалом, автори визначають основною характеристикою страткому синхронізацію, вказуючи на потенційну тавтологічність у визначеннях, де стратком описується як «комунікація» або «супроводження». Метою страткому, як зазначено, може бути як конкретне досягнення бажаної поведінки цільових аудиторій, так і досягнення абстрактно визначеної «стратегічної мети».

Ця група дослідників пропонує менш традиційний, але більш глибокий погляд на стратегічні комунікації, розглядаючи їх як постійний процес взаємодії та синхронізації різноманітних комунікаційних дій. Наступна група, яку ми назвемо «політико-управлінський підхід», зосереджується на розробці більш формальних структур та стратегій управління страткомом, що може забезпечити більш організований та систематичний підхід.

У контексті політико-управлінського підходу до стратегічних комунікацій, істотною є конкретизація визначення через парадигмальний аналіз, який орієнтується на смислоутворюючі та системоутворюючі ознаки, що характеризують стратком. Важливо відзначити, що звужене розуміння страткому як простої «діяльності» або «процесу» не в повній мірі відображає його багатовимірний зміст, особливо в контексті адміністративного права.

Таким чином, у праці В.А. Ліпкана стратком представлений як особливий вид державної політики, що підкреслює його вагомість у рамках державного регулювання, а не просто у публічній сфері [41]. Це бачення підтверджується також у колективній монографії «Інформаційно-комунікативна діяльність органів публічної влади», де стратком аналізується через призму державного управління, із залученням стратегічного наративу та комунікативної політики місцевих органів влади [22].

О. Кушнір виступає за використання проактивного підходу у формуванні системи стратегічних комунікацій, що повинен бути в основі всієї діяльності у даній сфері [36, с. 31]. Таке бачення допомагає зорієнтувати стратком не тільки як інструмент публічного управління, а як засіб реалізації ширших державних політик та захисту національних інтересів, як це вказує Т. Сивак [68, с. 31].

На основі цих перспектив, пропонується виділити окрему групу досліджень, в рамках яких стратком розглядається як інтегральна складова державного управління з метою ефективної реалізації стратегічних національних інтересів. Таке розуміння дозволяє формулювати нові методологічні підходи, що сприяють глибшому аналізу зв'язків та взаємодій у рамках стратегічного державного управління [81].

Відповідно, дослідження у даній групі можна поділити на дві підгрупи: ті, що аналізують стратком через призму державного управління, та ті, що розглядають його як частину публічного управління, що сприяє більшій диференціації та точності у вивченні стратегічних комунікацій.

У рамках політико-управлінського підходу, стратегічні комунікації оцінюються як значимий стратегічний напрям державної політики. М. Шклярук акцентує на важливості страткому як комплексної системи зовнішньої та внутрішньої комунікації, що забезпечує високу ефективність державно-управлінських рішень. Це означає активне залучення громадськості до процесів підготовки та реалізації рішень і підвищення легітимності державної влади, а також зміцнення здатності держави протистояти зовнішнім впливам та формування позитивного міжнародного іміджу [96, с. 4].

Д. Мьорфі вказує, що стратком передусім спрямований на роботу з цільовими аудиторіями для створення та збереження сприятливих умов для національних інтересів через координоване інформування та реалізацію комплексних планів [96].

В. Хамільтон розглядає стратком як засіб впливу на масову свідомість через використання словесних та невербальних символів для формування

усвідомлення політичних інтересів міжнародних акторів та досягнення стратегічних цілей [94, с. 4].

І. Остапенко підкреслює, що стратком є важливою складовою національного спротиву, особливо у контексті сучасних інформаційних викликів та загроз, вказуючи на необхідність його подальшого розвитку для правового забезпечення національної безпеки [52, с. 118].

Дослідження Д. Дубова та А. Баровської висвітлюють організаційно-правові проблеми, з якими стикається система стратегічних комунікацій, звертаючи увагу на важливість синергетичного та системного підходів в її розвитку [18].

В. Ліпкан, редагуванням якого було створено перший в Україні словник стратегічних комунікацій, підкреслює важливість адаптації та динамічного розвитку страткому, що відбиває зміни у законодавстві та відповідає потребам сучасної комунікаційної діяльності [38, с. 18].

Ці різноманітні підходи підкреслюють, що стратком є багатовимірною практикою, яка вимагає координації на рівні державної політики, систематичного аналізу і постійного оновлення підходів для ефективного вирішення внутрішніх та міжнародних викликів.

У рамках дослідження ролі стратегічних комунікацій в публічному управлінні, окрема увага приділяється аналізу їх впливу на ефективність управлінських рішень. Виділяємо групу дослідників, які спеціалізуються на цій тематиці [70]. Зокрема, Т. Сивак критично оцінює використання комунікаційного потенціалу страткому в публічному управлінні, вказуючи на відсутність інтегрованих стратегічних комунікацій, несистемність комунікаційних стратегій, що не узгоджуються із стратегіями розвитку, і недоліки в стратегічному управлінні, як основні причини неефективності [67, с. 57].

Стратегічні комунікації, за визначенням Т. Сивак, є принципом публічного управління, який має бути інтегрований на всіх рівнях державної політики для забезпечення національних інтересів та національної безпеки.

Вона також характеризує стратком як технологію публічного адміністрування, зорієнтовану на досягнення стратегічних цілей через дієве використання засобів і методів комунікації [69, с. 41].

М. Шклярук розглядає стратком як важливий засіб забезпечення зв'язку між державою та суспільством, який водночас виступає як захист від узурпації влади, підтримуючи прозорість у процесі прийняття управлінських рішень [81, с. 30].

Зарубіжні дослідження також підтверджують важливість страткому як інтегрального компоненту на стратегічному рівні управління, що слід розглядати як обов'язковий елемент державної політики [36].

Отже, стратегічні комунікації слід розглядати як неодмінну складову державного управління на стратегічному рівні, де вони виступають як стратегічне управління.

Основною метою страткому є створення умов для реалізації стратегічних національних інтересів, ефективних взаємин зі стратегічними партнерами, а також досягнення державної політики, спрямованої на виконання стратегічних цілей.

У контексті безпекознавчого підходу, О. Кушнір акцентує на страткомі як фундаментальному процесі, який лежить в основі забезпечення національної безпеки України. Стратегічні комунікації тут виступають не тільки як взаємодія і взаємовплив у інформаційному середовищі між різними суб'єктами, але й як засіб реалізації державних інтересів в інформаційній сфері, з залученням широкого спектру учасників з різних сфер діяльності [36].

Стратегічні комунікації, як зазначено, є одним із ключових елементів національної стратегії безпеки, оскільки вони сприяють розумінню намірів або дій міжнародних акторів, що важливо для забезпечення як безпекової, так і зовнішньополітичної стабільності [86].

Р. Брукс підкреслює, що стратком має більше відношення до стратегії, ніж до комунікації, адже важливим є не тільки вміст повідомлень, але й дії, що впливають із цих комунікацій [84].

Додаткові дослідження в секторі безпеки та оборони підкреслюють роль страткому у розвитку систем стратегічних комунікацій, які важливі для інтерпретації і реалізації національних безпекових заходів [71].

Згідно з дослідженням В. Ліпкана, стратком визначається як координоване зусилля уряду, спрямоване на створення умов, що сприяють реалізації державної політики шляхом попередження, своєчасного виявлення та нейтралізації зовнішніх та внутрішніх загроз [38].

М. Стрельбіцький вказує на критичну роль своєчасного застосування страткому в інформаційній сфері для ефективного протистояння сучасним загрозам національній безпеці України, наголошуючи на необхідності розвитку відповідних державних і відомчих механізмів [73, с. 61].

Отже, стратегічні комунікації являються неодмінною складовою державної безпекової політики, відіграючи роль у стратегічному управлінні. Стратком виступає інструментом стратегічного планування, забезпечуючи координацію дій у відповідності до державної політики.

В рамках інструменталістського підходу до аналізу стратегічних комунікацій, особлива увага приділяється їх ролі як інструменту в державній та комунікаційній політиці. Відповідно до цього підходу, стратком визначається як важливий засіб формування позитивного іміджу органів державної влади, забезпечуючи ефективну взаємодію між державою та громадянськістю на основі спільних інтересів і цілей [75, с. 158].

Стратком також описується як національний ресурс, який включає управління дипломатією, інформацією, збройними силами та економікою, враховуючи системну оцінку його значення в зовнішній і безпековій політиці [102]. Т.В. Сивак наголошує на необхідності чіткого визначення цілей, суб'єктів та об'єктів (цільових аудиторій), а також принципів і засобів впливу, що є обов'язковими умовами для страткому як технології [68, с. 31].

Ю. Шлапак розглядає стратком як інструментарій системи публічного управління стратегічними цілями, підкреслюючи його важливість для координації зусиль на національному рівні [82, с. 28]. Е. Голдман визначає

стратком як інструмент асиметричної війни, заснований на управлінні сприйняттям через координовані інформаційні потоки, ідеї та дії, метою яких є досягнення стратегічних державних цілей [92].

У контексті інструменталістського підходу, стратком не розглядається як самостійний предмет аналізу, але як засіб досягнення ширших цілей у різних сферах, від публічного управління до асиметричної війни.

Таким чином, стратком перетворюється на інструмент, який виконує службову функцію у рамках ширшої стратегічної політики, підкреслюючи його значення у реалізації національних інтересів і цілей на всіх рівнях стратегічного управління. Отже, в цьому контексті стратегічні комунікації можуть бути подані в якості елемента наукової новизни, визначаючи підходи до їх формування і використання в рамках різних стратегічних цілей.

У зв'язку з результатами наукового дослідження та аналізу існуючих підходів до стратегічних комунікацій, запропоновано авторське визначення, яке концептуалізує стратком як систематичну індоктринацію. Відповідно до цього визначення, стратегічні комунікації втілюють собою процес, в якому стратегічні архітектори активно впроваджують у свідомість національних та міжнародних суб'єктів українські національні цінності, стратегічні інтереси та цілі. Цей процес реалізується на всіх рівнях стратегічного управління через цілеспрямовану та узгоджену синхронізацію діяльності всіх учасників страткому, що супроводжується відповідним системним моніторингом та підтримкою в рамках загальнонаціональної стратегії.

1.2 Роль політичних організацій у формуванні публічної думки та культурної політики

Політичні організації відіграють ключову роль у формуванні публічної думки та розробці культурної політики. Через здатність впливати на

ідеологічні установки та культурні орієнтири, вони стають домінантними акторами в культурній та політичній сферах суспільства.

Сучасна наука пропонує значний спектр підходів для аналізу сутності політичних організацій, визначаючи їх через різноманітні ідеологічні, структурні, функціональні та електоральні критерії. Ці критерії впливають на розуміння ролі та місця політичних організацій у суспільстві. Ентоні Даунс визначає політичні організації як групи осіб, які прагнуть контролювати державний апарат через організацію та виграш виборів [88, с. 25]. Моріс Дюверже підкреслює структурно-організаційні аспекти політичних організацій, розглядаючи їх як спільності, базовані на чітко визначених структурах, які відіграють вирішальну роль у їх діяльності, навіть більше ніж ідеологічні програми чи соціальна структура [100, с. 18].

З точки зору електорального підходу, важливим є зв'язок політичних організацій з виборчим процесом, через який вони здобувають владу. Джованні Сарторі визначає політичну організацію як політичну групу, яка бере участь у виборах та використовує це як засіб для заміщення державних посад своїми кандидатами [101, с. 61].

Усі ці підходи демонструють, що політичні організації служать не просто як механізми для здобуття влади, але й як складні, багатовимірні структури, які відіграють ключову роль у формуванні та реалізації суспільної політики та культурної динаміки.

У рамках політологічних досліджень, значна увага приділяється комплексному аналізу політичних організацій, що об'єднує різні характеристики, які визначають їх сутність і роль у суспільстві. Незважаючи на існування «вузьких» визначень, багато дослідників розширюють ці рамки, включаючи аналіз функцій, організаційних структур та інших аспектів діяльності політичних організацій, що дозволяє краще розуміти їх комплексність [95].

Джозеф Ла Паломбара і Майер Вейнер запропонували один з найбільш комплексних підходів, який включає чотири основні елементи, характерні для

політичних організацій: перший елемент – наявність розвинутої організаційної структури; другий – відносна стійкість організації за часом; третій – орієнтованість організацій на здобуття та здійснення влади; четвертий – прагнення до залучення народної підтримки на виборах [95, с. 128].

Таке визначення підкреслює, що політичні організації мають складну природу і не обмежуються однозначними визначеннями. Вони виконують різноманітні функції, від агрегації та артикуляції інтересів соціальних груп до розробки та реалізації політичних програм, ведення виборчих кампаній, та впливу на громадську думку з метою здобуття влади.

Ця складність та багатовимірність у сучасних умовах ускладнюють створення єдиного визначення політичних організацій, оскільки вони мають адаптуватися до індивідуалізованих та різноспрямованих розвитків у суспільстві. Це підтверджує важливість багатовекторного підходу до аналізу таких організацій, що може допомогти відображати їх реальну природу та різноманітність дій у політичному процесі.

Роль політичних організацій у формуванні публічної думки та культурної політики є визначальною у контексті захисту політичних інтересів певних соціальних груп або суспільства в цілому. Сучасна політологія визначає появу та еволюцію політичних організацій як результат процесів модернізації, становлення національних держав, а також розвитку громадянського суспільства. Ці структури, як правило, характеризуються фіксованим членством та визначеною організаційною структурою, регулюванням їх діяльності через нормативні акти.

Для досягнення своїх цілей, політичні організації вдаються до використання різноманітних засобів політичної діяльності, включаючи агітаційно-пропагандистські, інформаційно-комунікаційні, ідеологічні, організаційні, психологічні інструменти.

Політичні організації виступають у таких функціональних ролях:

- реалізація влади – вони є основними акторами в політичних процесах, впливаючи на управління та політичні рішення;

- індикатори демократизації – політичні організації слугують важливими маркерами розвитку демократичних процесів у політичному житті;
- показники політичної культури – вони відображають рівень політичної свідомості, участі та культури серед населення;
- джерела політичної освіти та управління – політичні організації сприяють підвищенню політичної освіченості та вдосконаленню управлінських практик.

Ідеологічна складова політичних організацій, викладена у їх програмах, дозволяє класифікувати їх залежно від ідеологічного спрямування, як то: соціал-демократичні, комуністичні, ліберальні, консервативні, націоналістичні. Щодо ставлення до політичної дійсності, організації можуть бути революційні, реформістські, реакційні, консервативні.

Такий мультидисциплінарний підхід у дослідженні політичних організацій дозволяє глибше розуміти їхню функціональну різноманітність і суттєвий вплив на формування публічної думки та реалізацію культурної політики в сучасних державах.

На сьогодні політичні організації, як суб'єкти публічного управління, використовують різноманітні інструменти для впливу на публічну думку, включаючи медіа, публічні виступи, освітні програми та культурні заходи.

Політичні організації застосовують комплексні стратегії впливу на громадську думку, що значною мірою базуються на використанні медіа-ресурсів. Сучасні технології надають можливість для широкого розповсюдження політичних ідей та концепцій через різноманітні канали комунікації. Телебачення, як традиційний медіаканал, продовжує займати значущу роль у формуванні публічних наративів, зокрема завдяки впливу візуального контенту, що сприяє ефективному залученню аудиторії.

Одночасно, інтернет та соціальні мережі відкривають новітні шляхи для масштабного та цілеспрямованого розповсюдження інформації. Ці платформи дозволяють політичним організаціям не тільки донести свої погляди до широкої громадськості, але й оперативно реагувати на суспільні настрої,

адаптуючи свої повідомлення відповідно до змін у публічних запитах та перевагах. Соціальні мережі, зокрема, виступають як потужні інструменти мобілізації та формування громадської думки через механізми поширення контенту користувачами, що сприяє виробленню певних суспільних установок і переконань.

Аналогічно, друковані ЗМІ, хоч і втрачають позиції як основний джерело новин у багатьох регіонах світу, продовжують залишатися важливим елементом інформаційного простору. Вони виконують роль довгострокового зберігача інформації та аналітичного джерела, що має значення для формування деталізованих політичних дискусій. Друковані видання, які часто мають власну історію та авторитет, сприяють стабілізації політичних уявлень та впливають на культурну пам'ять суспільства.

Організація культурних заходів політичними організаціями відіграє суттєву роль у підтримці та розвитку культурних норм і цінностей, які є важливими для формування соціальної ідентичності та визначення культурних пріоритетів у суспільстві. Через проведення фестивалів, виставок, концертів та інших культурних подій політичні організації не тільки демонструють свою залученість до культурного життя, але й активно формують публічний простір, в якому розгортаються культурні дискурси.

Ці заходи стають платформою для вираження культурних ідентичностей, посилення етнічної гордості та популяризації національних традицій, що важливо для збереження культурної спадщини та її адаптації до сучасних умов. На цих заходах часто акцентується увага на історичних символах, звичаях та мистецьких формах, які слугують як засоби консолідації суспільства навколо спільних цінностей та поглядів.

Крім того, культурні заходи, організовані політичними силами, часто використовуються для просування певних політичних ідеологій та підкріплення владних структур через культурне відображення. Це дозволяє не тільки зміцнити зв'язок між владою та громадянами, але й впливати на

формування публічних думок та політичних переконань через культурні контексти.

Таким чином, організація культурних заходів політичними організаціями є ключовим інструментом у формуванні культурних стандартів та ідентичностей, що визначають основні напрямки розвитку суспільства та його культурних пріоритетів.

Політичні організації мають істотний вплив на розробку культурної політики, яка формує стратегічні напрямки розвитку культурної сфери та встановлює пріоритети у фінансуванні. Вони виконують ключову роль у формулюванні політичних директив і програм, що цілеспрямовано впливають на культурне життя нації.

Політичні партії, урядові інституції та інші організації використовують культурну політику як інструмент для досягнення соціальної інтеграції, національної єдності, а також для зміцнення національної ідентичності. Вони формують політики, які сприяють розвитку мистецьких інституцій, підтримці культурної спадщини, а також стимулюють нові культурні ініціативи та проекти. Через ці політики політичні організації можуть впливати на розподіл державних ресурсів та залучення приватних інвестицій у культурний розвиток.

Розробка і реалізація культурних політик також відображає важливість культури у зовнішньополітичному контексті, де культурний обмін і співпраця виступають як частини міжнародних відносин. Політичні організації часто користуються культурними ініціативами для підтримки дипломатичних зусиль, використовуючи культуру як м'яку силу у міжнародній арені.

Політичні організації мають значний вплив на формування публічної думки та культурної політики. Вони не лише формують, але й рефлектують існуючі культурні та соціальні тренди, сприяючи стабільності чи змінам в суспільстві. Розуміння цього процесу має важливе значення для аналізу сучасних політичних та культурних процесів, оскільки забезпечує глибоке усвідомлення зв'язків між політикою, культурою та публічною свідомістю.

1.3 Стратегічні наративи та ідеологія у формуванні національної картини світу в контексті стратегічних комунікацій політичної організації

Стратегічні наративи, затверджені в ідеологічних рамках, є критичними для формування національного світогляду в діяльності політичних організацій. Вони відіграють ключову роль у суб'єктизації реальності, формуючи національне уявлення про історію та майбутнє. Ефективність стратегічних наративів полягає в їх здатності інтегрувати основні ідеологічні концепції, організувати та направляти дії членів організації відповідно до ідеологічно визначених принципів. Стратегічні наративи використовуються політичними організаціями для артикуляції своїх інтересів, цінностей та аспірацій, що є важливим для формування консолідованої підтримки серед населення [29, с.54].

У контексті управління політичними організаціями, стратегічні наративи стимулюють прийняття суспільством офіційно затверджених норм та правил, які є тісно пов'язані з ідеологічними позиціями політичної організації. Державна ідеологія виступає як систематизована сукупність ідей та цінностей, що формує суспільний консенсус та сприяє соціальному об'єднанню, обґрунтовуючи ставлення громадян до реалій і державних інституцій. Така ідеологія відіграє провідну роль у визначенні стратегічних напрямів розвитку нації в контексті сучасних історичних викликів [8, с. 488]. Ідеологія політичних організацій спрямована на зміцнення економічної незалежності, безпеки та територіальної цілісності, формуючи напрямки для розвитку та дій, що ведуть до досягнення цих стратегічних цілей [25, с. 54].

Ідеологія, за визначенням Г. Музиченка, виступає як комплексна система ідей, яка існує у суспільстві та проявляється через різні форми, включаючи політичні програми, наукові та публіцистичні роботи, мас-медіа, а також риторику у публічних виступах. Ця система ідей слугує не тільки як

ментальний конструкт, вироблений свідомістю різних соціальних груп, а й як засіб інтеграції та координації у відцентрово спрямованій свідомості цих груп. В контексті політичних організацій ідеологія виконує ключову функцію координатора та інтегратора світоглядних позицій, взаємодіючи і взаємозалежно від потреб, інтересів та цінностей, що є основою для їх діяльності [50, с. 50].

У структурі суспільного ідеологічного поля, що є динамічним і складним, політичні організації відіграють важливу роль. Вони сприяють формуванню та артикуляції суспільної ідеології, що стає частиною більш широкого ідеологічного поля, перетинаючись із глобальними цивілізаційними цінностями. Ці взаємодії важливі для того, щоб державна ідеологія ґрунтувалась на національних цінностях, визначаючи явища та їх властивості, що задовольняють потреби особи, суспільства та держави в безпечному існуванні та прогресивному розвитку [15, с. 18]. Так, національні цінності стають ідеологічними основами та консолідуючими факторами, які відіграють ключову роль у стратегічних ініціативах політичних організацій, спрямованих на забезпечення ефективного суспільного розвитку.

Стратегічні комунікації політичної організації, націлені на підтримку національно-культурної спадщини, можуть відігравати важливу роль у формуванні та підтримці державних та національних цінностей, що виокремлюються В. Горбуліним та А. Качинським. Ці автори акцентують на важливості ціннісного ядра, яке включає національну безпеку, духовні надбання, добробут, міжнародні зв'язки, патріотизм та соціальну справедливість як основи для консолідації суспільства [15, с. 107]. П. Гай-Нижник додає до цих цінностей такі аспекти як моральність, релігійність, взаємотерпимість, миролюбність та інші, розширюючи рамки для стратегічних комунікацій, спрямованих на згуртування нації [13].

У контексті стратегічних комунікацій політичної організації, важливо акцентувати на національних цілях і цінностях, які слугують критеріями для побудови національної стратегії розвитку. Вони включають патріотизм, права

та свободи людини, соціальну справедливість, духовні надбання та інші аспекти, які виступають як дороговкази розвитку держави [26, с. 20]. Згідно з Конституцією України, важливо підтримувати ідеологічну багатоманітність та відкритість суспільного життя, тому стратегічні комунікації повинні сприяти реалізації національної стратегії без нав'язування єдиної ідеології [32].

Політичні організації використовують різноманітні комунікаційні платформи та медіа інструменти для досягнення цих цілей. Зокрема, за демократичного режиму, ідеологічна взаємодія з суспільством реалізується через механізми налагодження консенсусу, соціальну злагоду і примирення. Навпаки, тоталітарні системи можуть застосовувати прямий державний тиск і механізми контролю для впровадження своїх ідеологічних наративів [26, с. 20].

Отже, в контексті підтримки національно-культурної спадщини, стратегічні комунікації політичної організації можуть стати вирішальним фактором для підтримання та розвитку культурних і духовних надбань нації, їх збереження і передачі майбутнім поколінням, враховуючи ідеологічну різноманітність та демократичні принципи в управлінні державою.

Стратегічні комунікації політичної організації, особливо в контексті підтримки національно-культурної спадщини, зосереджуються на створенні та підтримці наративів, які відображають та втілюють фундаментальні цінності та переконання суспільства. Ці наративи формують змістовне ядро стратегічних комунікацій, де основна увага приділяється достовірності і реальності поданої інформації, а не спотворенню чи маніпуляції, характерним для пропаганди.

Пропаганда, на відміну від стратегічних комунікацій, часто базується на тенденційному або обманному характері комунікацій і зазвичай має за мету маніпулювати громадською думкою для отримання вигоди, використовуючи інформацію для створення чіткого розподілу на "своїх" і "чужих". Важлива відмінність між цими двома формами комунікації полягає у вмісті та формі інформації, яка використовується для впливу, а також у спрямованості на

конкретні цільові аудиторії в стратегічних комунікаціях, у порівнянні з більш загальною орієнтацією пропаганди.

Почепцов Г. розрізняє пропаганду на два типи — 1.0 та 2.0, де друга версія є більш рафінованою та включає використання естетично візуалізованих методів, таких як мистецтво та кіно, що робить її більш витонченою та потенційно більш небезпечною через приховування істинних намірів, на відміну від більш прозорої та очевидної пропаганди 1.0 [57, с. 6].

У контексті стратегічних комунікацій, велике значення мають так звані "гранд-наративи", які Дубов Д. визначає як позитивістську складову, що спрямована на формування національної єдності, встановлення зрозумілих національних цілей та згуртування населення. Ці гранд-наративи використовуються для пояснення реальності та подій, викладаючи масштабну національну ідею або історію, переважно орієнтовану на внутрішню аудиторію [19, с.16]. На противагу гранд-наративам, малі наративи або контрнаративи використовуються для досягнення більш конкретних, оперативних цілей або для деконструкції концептів опонентів, спрямованих на більш обмежені часові рамки та конкретні завдання.

Застосування цих стратегій у комунікаційній практиці дозволяє політичним організаціям не тільки формувати глибоке розуміння своїх цілей та ідей серед населення, але й ефективно контрастувати свої підходи з менш бажаними альтернативами, підкріплюючи свої ідеологічні позиції через вибудовування довіри та культурного впливу.

Також, ефективно використовують наративи для формування концептуальної "картини світу". Ця картина світу представляє собою віртуальну модель, що відображає інтелектуальні та культурні аспекти нації, які стають основою національної свідомості та ідентичності.

Національна свідомість та несвідомість формуються через широкий спектр культурних виразів, включаючи мову, мистецтво, музику, ритуали, та поведінкові стереотипи, що відіграють роль у відтворенні та підтримці національних цінностей і особливостей. Ці концепти є важливими

координатами для визначення культурних і ментальних меж колективної свідомості нації, сприяючи формуванню ціннісної карти світу, яка співвідноситься з культурними нормами та вищими оцінними судженнями.

В умовах інформаційних та віртуальних воєн, стратегічні наративи використовуються для боротьби за вплив на масову свідомість, де метою є створення певної «картини світу» як сучасної, так і більш тривалої, через різні канали комунікації, включаючи новини, кіно, книги, серіали, пам'ятники. Особлива увага при цьому приділяється когнітивним війнам, де фокус зміщується на вплив на вищі рівні мислення і визначення поведінки на основі ціннісних орієнтирів і сакральних переконань, таких як релігія та ідеологія.

У цьому контексті, захист національної безпеки включає не тільки фізичні заходи, але й вжиття кроків для захисту віртуального та когнітивного просторів. Комунікаційно-медійне середовище має бути уважно координовано на національному рівні, щоб протидіяти можливому домінуванню чужоземних наративів, які можуть намагатися маніпулювати суспільною свідомістю і впливати на державну політику та культурні цінності. Це включає розробку та впровадження стратегій, що забезпечують культурну та інформаційну безпеку країни в контексті глобалізованого інформаційного простору, який постійно перебуває під впливом зовнішніх сил[42, с. 198].

Політичні організації використовують наративи як потужний інструмент для формування колективної свідомості та ідентичності. Ці наративи служать не лише для артикуляції суспільних і особистих інтересів, але й як засіб об'єднання людей навколо спільних культурних та історичних цінностей.

Важливо, що політичні організації, працюючи у цій сфері, активно співпрацюють із культурними, науковими та освітніми інституціями для створення впливових наративів. Вони використовують різні медіа і платформи для трансляції своїх ідей, залучаючи широку аудиторію і сприяючи глибшому розумінню та цінуванню національної культури. Це, в свою чергу, формує

стійку базу для культурної дипломатії та зміцнення національної безпеки через культурну сферу.

Висновки до розділу I

На основі проведеного аналізу визначено кілька основних наукових підходів до стратегічних комунікацій, які відображають різні аспекти цього багатогранного феномену. Серед них діяльнісний підхід, який розглядає стратком як цілеспрямовані комунікативні дії для досягнення стратегічних цілей; процесний підхід, що акцентує на страткомі як на безперервному процесі взаємодії та синхронізації дій; системно-синергетичний підхід, який підкреслює комплексне взаємозв'язане використання комунікативних інструментів; об'єктно- та суб'єктно-орієнтовані підходи, що фокусуються на взаємодіях між різними учасниками комунікаційного процесу; та ресурсний підхід, що розглядає стратком як використання комунікативних ресурсів для забезпечення національних інтересів. Кожен з цих підходів вносить вклад у розуміння стратегічних комунікацій, підкреслюючи їх значення у сучасних державних та міжнародних контекстах.

Визначено, що політичні організації відіграють фундаментальну роль у формуванні публічної думки та культурної політики, активно впливаючи на ідеологічні установки та культурні орієнтири. Вони є домінантними акторами, що формують культурну і політичну динаміку в суспільстві. Значний спектр підходів до аналізу сутності цих організацій демонструє їхню складність та багатогранність, що включає ідеологічні, структурні, функціональні та електоральні аспекти. Ці організації не лише виконують роль механізмів для здобуття влади, а й слугують як складні, багатовимірні структури, які відіграють ключову роль у формулюванні та реалізації суспільної політики та культурної динаміки. Вони здатні агрегувати та артикулювати соціальні інтереси, розробляти політичні програми, вести виборчі кампанії, а також впливати на громадську думку для здобуття влади.

Стратегічні наративи та ідеологія відіграють вирішальну роль у формуванні національної картини світу, оскільки вони структурують уявлення суспільства про його історію та майбутнє. Через свою здатність інтегрувати ключові ідеологічні концепції, стратегічні наративи є фундаментальними у направленні дій та поведінки нації відповідно до ідеологічно визначених цілей. Вони використовуються політичними організаціями для ефективної артикуляції інтересів, цінностей і аспірацій, що забезпечує консолідовану підтримку серед населення. Ідеологія, яка чітко відображає інтереси та цінності політичної організації, визначає стратегічні напрями розвитку і формує суспільний консенсус, сприяючи соціальному об'єднанню. Таким чином, стратегічні наративи та ідеологія виступають як ключові інструменти у стратегічних комунікаціях політичних організацій, що сприяють формуванню національного світогляду і спрямовують державну політику в контексті глобальних та історичних викликів.

РОЗДІЛ II СТРАТЕГІЇ ТА ПРАКТИКИ СТРАТЕГІЧНИХ КОМУНІКАЦІЙ У ПІДТРИМЦІ НАЦІОНАЛЬНО-КУЛЬТУРНОЇ СПАДЩИНИ

2.1 Аналіз стратегій стратегічних комунікацій політичної організації в контексті підтримки національно-культурної спадщини в умовах війни

Враховуючи роль політичних організацій у воєнний час, особлива увага приділяється використанню стратегічних комунікацій для захисту і підтримки національно-культурної спадщини. Політичні організації, виконуючи свою діяльність в умовах мінливої геополітичної реальності, мають унікальну можливість використовувати культурну спадщину як засіб консолідації нації та зміцнення міжнародної підтримки.

Зокрема, інтеграція зусиль політичних організацій у збереженні історико-культурних пам'яток може слугувати не тільки захистом культурних активів, але й мобілізаційним фактором у національному опорі. Через свої стратегічні комунікації політичні організації здатні формувати громадську думку, стимулюючи громадську підтримку ініціатив, які спрямовані на охорону і відновлення історичної спадщини. Вони можуть виступати як посередники між державою, громадськістю та міжнародними партнерами, забезпечуючи необхідну координацію і ресурси.

До основних завдань політичних організацій у цьому контексті можна віднести: організацію інформаційних кампаній з підвищення обізнаності про значення культурної спадщини, лобіювання політик, які спрямовані на фінансування і законодавчу підтримку проектів збереження, а також формування партнерських відносин з культурними і науковими інституціями.

Отже, у рамках стратегічних комунікацій, політичні організації відіграють ключову роль у збереженні культурної спадщини як частини

національної ідентичності і духовного опору в умовах воєнного конфлікту, тим самим стаючи важливим елементом національної безпеки.

В умовах збройного конфлікту, стратегічні комунікації політичної організації мають вирішальне значення для підтримки та захисту національно-культурної спадщини, яка виступає як ключовий елемент формування колективної самоповаги та національної єдності в українському суспільстві. Важлива роль політичної організації полягає не тільки в охороні культурних цінностей, але й у активізації громадянського суспільства та залученні ресурсів для підтримки ініціатив з їх збереження.

Згідно з законом України "Про охорону культурної спадщини", обов'язок захисту культурної спадщини передбачає широкий спектр дій, від правового регулювання до фізичного утримання об'єктів у належному стані. У випадку, коли об'єкту загрожує руйнування чи знищення, власник або уповноважений орган зобов'язані вжити необхідних заходів для його рятування [60].

Політична організація може використовувати свій вплив для забезпечення, що держава виконує свої зобов'язання за законом, зокрема через лобіювання змін у законодавстві, підвищення обізнаності серед населення, а також через міжнародну співпрацю на захист культурних цінностей згідно міжнародних конвенцій, таких як Гаазька конвенція.

З урахуванням скорочення державного фінансування, важливо, щоб політична організація сприяла створенню ініціатив, залучала приватні та міжнародні інвестиції, та розробляла проекти, що допоможуть забезпечити фінансову та матеріальну підтримку збереження національно-культурної спадщини. Це включає в себе не тільки збір коштів і ресурсів, але й розвиток партнерства з міжнародними культурними та освітніми організаціями для впровадження кращих практик охорони та управління культурною спадщиною.

Таким чином, ефективна стратегічна комунікація та активна участь політичної організації у збереженні національно-культурної спадщини може

стати важливим фактором не тільки у захисті культурних цінностей, але й у зміцненні національної єдності і розвитку цивільного суспільства в умовах війни.

Україна, яка є унікальною колискою історико-культурної спадщини на теренах Європи, стикається з низкою проблем у цій сфері, особливо в умовах активних бойових дій. Проблеми включають відсутність чітких норм щодо використання зон охорони об'єктів, відсутність єдиної методології для визначення меж і режимів історичних ареалів населених пунктів, а також недосконалість містобудівного та пам'ятко-охоронного законодавства, що призводить до забудови та знищення важливих об'єктів.

Вирішення цих питань вимагає прийняття відповідної нормативно-правової бази з чітким визначенням повноважень органів охорони спадщини, інвентаризації її об'єктів та забезпечення доступності та наповнення електронного реєстру. Одним з можливих шляхів є цифровізація, зокрема застосування 3D технологій для віртуального збереження об'єктів історико-культурної спадщини.

Зарубіжний досвід також може надати цінні уроки. Наприклад, у США політика у сфері історико-культурної спадщини інтегрована у загальну державну політику та базується на моральних традиціях та принципах індивідуальної свободи. З 90-х років в США було запроваджено стратегічне планування та звітність, що сприяло ефективнішому регулюванню культурної сфери через федеральні ради та агентства.

В Німеччині, у свою чергу, фінансування захисту історико-культурної спадщини здійснюється децентралізовано, без центрального органу, як міністерство культури. Координуючу роль відіграють такі організації, як Інститут міжнародних культурних зв'язків та Інститут Гете.

Українське публічне управління може взяти на озброєння ці практики, адаптувавши їх до своїх унікальних умов та потреб. Зокрема, це стосується інтеграції та модернізації законодавчої бази, розробки цілісних стратегій

охорони історико-культурної спадщини та застосування новітніх технологій для її збереження.

Таблиця 1 Моделі стратегічних комунікацій політичної організації в контексті підтримки національно-культурної спадщини

Моделі	Характеристика	Можливості для України
Англосаксонська модель	Функціонує спеціалізований орган, який здійснює координацію створення та управління фінансовими ресурсами, спрямованими на підтримку відповідних ініціатив.	Імплементация механізму меценатства може активізувати приватні та корпоративні інвестиції в область охорони історико-культурної спадщини, стимулюючи тим самим збільшення фінансування цієї важливої сфери.
Модель «держави-інженер» (у країнах Східної Європи)	Освітній процес виступає як пріоритетний напрямок культурної діяльності, при цьому держава володіє основними матеріальними ресурсами, необхідними для її реалізації.	Зміцнення позицій освіти у культурній галузі та оптимізація використання державних активів сприяють підвищенню ефективності культурної сфери.
Архітектурна модель (Західноєвропейські країни)	Політика збереження історико-культурної спадщини є інтегрованою складовою загальної державної стратегії, при цьому фінансування цієї сфери забезпечується через відповідне спеціалізоване відомство.	Інтеграція політики збереження історико-культурної спадщини в ширший контекст державного управління, з подальшим створенням спеціалізованого органу для координації фінансування, забезпечує цілісний підхід до управління в цій важливій галузі.
Модель «помічник» (у Сполучених Штатах Америки)	Фінансова підтримка державою захисту національно-культурної спадщини, поєднана з заохоченням приватних інвестицій, забезпечує	Активізація участі приватного сектору у процесах консервації та реставрації національно-культурних об'єктів є ключовим фактором у

	стале джерело ресурсів для цієї сфери.	розширенні можливостей для їх збереження.
--	--	---

Джерело: складено на основі [47]

У Франції культурна спадщина перцептується як національний актив, при цьому держава не бере участі у заробітку від відомих культурних об'єктів, а державні культурні установи забезпечуються повним фінансуванням [30, с. 145]. В Італії сектор історико-культурної спадщини функціонує на засадах спонсорства, що було спрощено з прийняттям нового кодексу законів про державні роботи. У Іспанії Міністерство культури та Міністерство інфраструктури спільно керують коштами, зібраними від 1,5% культурного податку, направляючи їх на консервацію та реставрацію музеїв, театрів та інших культурних об'єктів [47].

В розвинених країнах існують різноманітні напрямки управління сферою захисту історико-культурної спадщини, включаючи мистецьку освіту, підготовку управлінського персоналу, творчість, розповсюдження мистецького продукту та безпосереднє збереження спадщини.

Згідно з узагальненим міжнародним досвідом публічного управління у цій сфері, Україна може визначити кілька потенційних напрямків для управління захистом історико-культурної спадщини в умовах децентралізації, включаючи впровадження моніторингових та контрольних функцій Міністерства культури та інформаційної політики України на різних рівнях, а також реформатування публічного управління, враховуючи особливості часів воєнного конфлікту.

У контексті війни важливим є розробка ефективної стратегії збереження, захисту та відновлення пам'яток історії і культури на основі державно-приватного партнерства, яке включає взаємодію державного, комерційного та некомерційного секторів.

Основною метою державно-приватного партнерства у сфері національно-культурної спадщини є фасилітація колаборативного розроблення, ухвалення та виконання культурної політики, заснованої на симбіозі інтересів державних органів, комерційного сектору, громадянського

суспільства та інституцій культури. Законодавчі рамки України, визначені у «Законі про державно-приватне партнерство», встановлюють організаційно-правові основи цієї взаємодії та ключові принципи такого партнерства на контрактній основі [59].

Серед ключових учасників державно-приватного партнерства у галузі національно-культурної спадщини виокремлюються: державні органи управління на місцевому, регіональному і національному рівнях; установи та організації, задіяні у сфері культурної спадщини; представники громадськості, включаючи освітян, науковців та культурних діячів; комерційні і некомерційні організації [59].

Принципи державно-приватного партнерства у цій сфері охоплюють: відбір приватного партнера на конкурсних засадах, винятки для яких передбачені законодавством; справедливе розподілення ризиків між учасниками; визнання та дотримання прав і обов'язків, що впливають із законодавства України та умов укладених договорів; забезпечення незмінності форми власності на об'єкти спадщини, їхнього призначення на весь термін дії договору; підвищення ефективності діяльності у порівнянні з ситуацією, коли б вона здійснювалась без залучення приватного партнера; забезпечення взаємної користі та вигоди для обох сторін; недопущення дискримінації будь-якої сторони; забезпечення рівності прав перед законом усіх учасників [59].

Застосування державно-приватного партнерства у сфері охорони національно-культурної спадщини може значно підсилити ефективність публічного управління, дозволяючи використовувати інноваційні підходи до фінансування та управління проектами, знижувати витрати та скорочувати час реалізації важливих інфраструктурних ініціатив.

Наразі, попри наявність численних заходів націлено на охорону національно-культурної спадщини, в Україні не сформована цілісна система, яка б забезпечувала ефективне збереження таких об'єктів. Сучасне законодавство, що регулює цю сферу, переважно базується на примусових заходах, зокрема суворому контролю та встановленні штрафних санкцій за

порушення, що може стримувати ініціативність та участь громадськості в процесі охорони культурної спадщини. Для підвищення ефективності діяльності у цій сфері критично важливою є розвинена координація та взаємодія між державними структурами та неурядовими організаціями.

В контексті стратегічних комунікацій політичної організації, що підтримує національно-культурну спадщину під час воєнних дій, ключовим аспектом є адаптація зарубіжних практик управління і залучення міжнародного досвіду з урахуванням унікальних умов і потреб українського суспільства. Це передбачає впровадження гнучких механізмів публічного управління, які б сприяли активізації державно-приватного партнерства, що вже демонструвало свою ефективність у різних галузях економіки. Така взаємодія може значно підсилити процеси збереження та реставрації важливих історико-культурних об'єктів, забезпечивши не тільки збереження фізичних артефактів, але й відновлення та популяризацію української культурної спадщини на міжнародному рівні.

2.2 Стратегічні комунікації у збереженні культурної спадщини України

Збереження історико-культурної спадщини України в контексті триваючого повномасштабного російсько-українського конфлікту є завданням не лише складним, але й стратегічно важливим. Історико-культурна спадщина є ключовим елементом у формуванні національної ідентичності та відродженні духовності народу, стверджує В. Купрійчук [35, с. 6]. Нерухомі культурні пам'ятки, включаючи об'єкти монументального мистецтва, архітектури та археології, становлять значну частину цієї спадщини. Проте, військові дії привели до значних руйнувань: згідно з даними Міністерства культури та інформаційної політики України, з 24 лютого 2022 року по 25 грудня 2023 року було знищено або пошкоджено 872 об'єкти культурної спадщини [34].

Окрім матеріальних пам'яток, культурна спадщина України включає нематеріальні аспекти, які відображають етнокультурну унікальність та автентичність, становлячи духовне надбання нації. Сприйняття, збереження та популяризація цієї спадщини є показником зрілості суспільства і впливає на міжнародний образ країни. Важливими є не тільки законодавчі механізми охорони, але й особисте усвідомлення значення історико-культурної спадщини кожним громадянином [10].

Згадаймо, наприклад, емоційний вплив зображення пошкодженого пам'ятника Тарасу Шевченку в Бородянці або руйнування музею Романа Шухевича від уламків ворожого безпілотної. Навіть у мирний час об'єкти, як скіфська пектораль із Товстої Могили чи розписи «петриківки», викликають глибокі емоції. Таким чином, збереження історико-культурної спадщини є важливим не тільки з матеріальної точки зору, але й як засіб підтримання духовної спадщини та ціннісної системи суспільства.

О. Біррова пропонує застосування віртуальних технологій для збереження та промоції історико-культурної спадщини, особливо в умовах нинішньої війни, коли фізичний захист пам'яток є обмеженим як для України, так і для міжнародної спільноти. За словами О. Біррової, цифрові ініціативи можуть служити ефективним засобом збереження непошкоджених війною культурних об'єктів [1, с. 90–94]. В. Купрійчук акцентує на значенні сакральної архітектури, музеїв та інших місць, що асоціюються з видатними історичними постатями, у підтримці національної ідентичності. Він стверджує, що охорона історико-культурної спадщини має розглядатися не тільки як ключ до розвитку національної ідентичності, а й як необхідний внесок у світову культурну спадщину. В. Купрійчук пропонує створити систему, яка забезпечить ефективну взаємодію між науковими, державними, міжнародними та громадськими інституціями, спрямовану на збереження культурної спадщини, яка включатиме в себе ретельно обгрунтовані програми та ініціативи [35]. С. Гаврилюк та О. Гаврилюк пишуть про проблеми розробки та впровадження державних програм охорони пам'яток в Україні, вказуючи на

численні труднощі, зокрема, недотримання законодавства, недосконалість управління спадщиною та обмежені ресурси державного фінансування. Вони висловлюють стурбованість щодо збереження пам'яток, розташованих у зоні воєнних дій, що загрожує культурному та цивілізаційному статусу України [12].

У статті С. Бойко акцентовано на значущості формування національної ідентичності української молоді в умовах російсько-української війни, яка актуалізує потребу врахування культурних динамік в соціальних вимірах, таких як мова, ментальність, світогляд, поведінкові норми, та соціокультурні цінності [4, с. 20]. О. Стегній здійснив дослідження просторово-територіальної самоідентифікації населення України, що має важливе значення для розуміння формування суверенної ідентичності в сучасних умовах [72, с. 62–74]. П. Вербицька аналізувала історико-культурну спадщину як ключовий елемент націєтворення, що базується на історичній пам'яті [9].

Робота В. Борисенко та М. Борисенка присвячена виявленню та захисту нематеріальної культурної спадщини України, акцентуючи на її значенні для культурної ідентичності [5]. Л. Плешакова звернула увагу на виклики збереження музейних колекцій, що знаходяться на відкритому повітрі в умовах війни, підкреслюючи важливість комплексного підходу до охорони таких об'єктів [53].

Огляд наукових досліджень засвідчує різноманітність методологічних підходів до вивчення історико-культурної спадщини як центрального елементу національної ідентичності. Україна, стикаючись з викликами російсько-українського конфлікту, що розгорнувся у лютому 2014 року, залишає актуальним завдання збереження своєї культурної спадщини, визнаючи її значення для підтримки національної єдності, перспектив відновлення і розвитку в контексті глобальної спільноти.

Національна ідентичність українців формується на основі фундаментальних культурних підвалин: почуття приналежності до культурної спільноти, спільного історичного коріння, цінностей та світоглядних

орієнтирів. В контексті сучасних викликів, особливо російсько-української війни, ці аспекти стають ще значущішими, оскільки вони сприяють політичному самовизначенню та формуванню національної ідентичності як активного учасника цивілізаційних процесів. М. Розумний [63, с. 26] підкреслює, що зрілість ідентичності виявляється через розуміння своєї місії в світовій арені та здатності реалізувати її. Лариса Л. Нагорна вказує на феномен анонімної та символічної солідарності серед членів нації, яка особливо проявляється під час кризових періодів [51]. Цей зв'язок між українцями став особливо видимим після 24 лютого 2022 року, коли спільність та взаємодопомога демонструвались на всіх рівнях суспільства.

Важливість історико-культурної спадщини в процесах національної ідентифікації не можна недооцінювати, адже вона стає мішенню для ворожих дій, що мають на меті знищити культурну пам'ять та історичну ідентичність. За даними О. Валевського та О. Литвиненка [7, с. 2], російські окупанти використовують стратегії, спрямовані на переписування історії на окупованих територіях, водночас витісняючи українські історичні наративи. Вони також фізично вилучають матеріали, пов'язані з українською історією та культурою, з публічних місць і бібліотек, знищуючи книги і документи, які відображають важливі моменти української історії, такі як Українська Революція, Помаранчева Революція, Революція Гідності, та події пов'язані з російсько-українською війною [7, с. 2]. Такі дії підкреслюють критичну роль культурної спадщини в збереженні національної ідентичності та її значення для стратегічних комунікацій на міжнародній арені.

Необхідність формування та ефективної реалізації державної політики щодо збереження історико-культурної спадщини як основи існування та стабільної функції держави є очевидною. Важливим аспектом є також міжнародна підтримка у цій сфері, хоча в даному дослідженні ми не фокусуємося на деталях міжнародної співпраці, наприклад, з ЮНЕСКО. Варто відзначити, що стратегічне вироблення політик захисту та просування історико-культурної спадщини є ключовим вектором гуманітарної політики

[45, с. 47]. Україна, обравши європейський вектор своєї еволюції, намагається інтегруватися в європейський історико-цивілізаційний простір, здійснюючи різноманітні культурні ініціативи в межах культурної дипломатії та розвитку міжкультурного діалогу, збереження культурної спадщини, підтримки народної творчості та культурного туризму.

Особливо важливим є проект «Викрадена спадщина» в рамках ініціативи «Війна і мистецтво», який станом на жовтень 2023 року включає в себе 245 культурних об'єктів, викрадених російськими окупантами. Цей проект має за мету не лише відновлення втрачених об'єктів, але й запобігання незаконній торгівлі культурними цінностями, які є невід'ємною частиною української культурної та історичної ідентичності [11]. Створення та підтримка бази даних культурних втрат є значущим кроком у зміцненні культурної резилієнтності країни та забезпеченні продовження її культурної присутності на світовій арені.

Перший значущий прецедент повернення в Україну культурних цінностей, викрадених під час російсько-української війни, був пов'язаний із колекцією «скіфське золото». Ця колекція, яка включала 565 предметів великої історичної та символічної ваги, перебувала за кордоном понад десятиліття. Виставка «Крим: золото й таємниці Чорного моря», сформована у 2013 році з експонатів музеїв Києва, Сімферополя, Керчі, Бахчисарая та Херсонеса, була відправлена спочатку до Німеччини, а згодом і до Нідерландів для публічного показу. Після анексії Криму Росією у 2014 році постало питання про повернення колекції. Втім, повертати цінності на окуповану територію було неможливо, і російська сторона висувала власні претензії на них. Після тривалого судового процесу Верховний суд Нідерландів та Апеляційний суд ухвалили рішення про повернення «скіфського золота» до України, що стало важливим як з точки зору історичної справедливості, так і міжнародного визнання України як невід'ємного суверена над Кримом [54; 76].

В умовах глобалізації та віртуалізації світу відбувається переосмислення аксіологічних координат особистості, що зумовлює нові форми культурної ідентифікації. Усвідомлення національної ідентичності сприяється через засвоєння історико-культурної спадщини, яка виступає об'єднавчим чинником для консолідації нації, особливо в періоди загострення кризових явищ. Історична та культурна спадщина, будучи соціальним капіталом, потребує активного захисту з боку спільноти, що сприяє сталому розвитку суспільства через культурну участь, усвідомлення, толерантність, емпатію, почуття належності та громадянську активність [7; 45].

Тема стратегічних комунікацій політичних організацій, зокрема у контексті підтримки національно-культурної спадщини, вимагає всебічного аналізу. Політичні організації використовують історико-культурну спадщину як інструмент для зміцнення патріотичних настроїв, розвитку регіональної та національної ідентичності, а також для покращення міжкультурних взаємодій через туристичні ініціативи. Збереження і відновлення історико-культурних пам'яток, особливо у випадку їхнього пошкодження чи знищення, вимагає негайного та систематичного втручання, оскільки процес їхнього відновлення є дуже складним чи навіть неможливим.

Наразі національна ідентичність зіткнулася з рядом складнощів, які, за словами Ростислава Поліщука, мають декілька довготривалих причин. По-перше, існує відсутність виразної державної культурної політики, яка б мала на меті цілеспрямоване "формування у громадян консолідованої національно-культурної ідентичності" [55 с. 185]. По-друге, на ідентичність впливають залишки радянської спадщини та глобалізаційні процеси, зокрема вестернізація культури. При цьому, важливим є відкритість до європейських цінностей, що сприятиме (ре)інтеграції України у європейський культурний простір [55].

Практичні кейси демонструють, що важливим є не лише широке знання про власне історичне минуле, але й глибоке усвідомлення цього минулого як спадщини, що володіє як матеріальною, так і духовною цінністю. Довгий час

в суспільному сприйнятті українська історія розглядалася як послідовність трагічних і болісних подій, у яких український народ зображувався як жертва могутніших агресорів, зради чи непереможних обставин. Така віктимізація минулого включає небезпечні стереотипи, які підкреслюють відсутність історичного прогресу та позитивного впливу на розвиток держави і міжнародні відносини. Відповідно до Ганаби, таке бачення історії, де Україна виступає як жертва з відсутністю національної гідності та схильністю до розбрату, є "фатальним для розвитку української спільноти" [14, с. 48]. У сучасних умовах критично важливо культивувати сучасну національну ідентичність, опираючись не на застарілі іноземні стереотипи, а на власну історико-культурну спадщину з її численними прикладами героїзму, творчих досягнень та гідних наслідування зразків.

Серед численних пам'яток, що мають значний потенціал для виховання національної ідентичності, особливо у молодого покоління, виділяються історико-архітектурні пам'ятки. Один з конкретних прикладів — Державний історико-культурний заповідник «Тустань», створений 5 жовтня 1994 року. Цей заповідник включає середньовічну фортецю Тустань XII–XVI ст., яка розташована поблизу села Урич на Львівщині і слугувала митницею на Солянному шляху. Цей об'єкт не тільки зберігає історію, але й є центром бойківської культури. Перш ніж відвідати саму фортецю, варто ознайомитися з музеєм «Хата у Глибокім», де експозиція відтворює побут бойків у типовому будинку цієї місцевості. Комплекс Тустані доповнюють скелі з культурними шарами, що свідчать про стародавню історію до середньовіччя, а також система оборонних валів, ровів та дамб. Історик Август Бельовський, один з перших дослідників Тустані, вже у 1846 році зазначав про її значення для історії та культури.

У контексті стратегічних комунікацій політичної організації, спрямованих на підтримку національно-культурної спадщини, залучення інтелектуальних зусиль видатних особистостей має велике значення. Зокрема, Іван Франко проявляв великий інтерес до Тустані, що в XX столітті сприяло

продовженню вивчення цієї пам'ятки. У 1970-х роках було розпочато роботу дослідницької експедиції під керівництвом Михайла Рожка. В 1982 році Карпатська архітектурно-археологічна експедиція розширила дослідження на Бубнище, Розгірче, Підкамінь та інші об'єкти Середньовіччя в Карпатах.

Активне використання цифрових технологій для дослідження, музеєфікації та популяризації Тустані, як видатної пам'ятки середньовічної культури України, відкриває нові горизонти для стратегічних комунікацій. Наукові проекти, такі як "Карпатська сигналізація", де вивчається система оповіщення у горах на великі відстані, та конструкція середньовічної каменеметної машини, демонструють потенціал для залучення уваги до регіону.

Тустань також є привабливою туристичною локацією, що приваблює відвідувачів різного віку завдяки таким ініціативам, як дитячий екомайdanчик для розваги та фізичного розвитку, мотузковий парк «LaZanka», а також майстер-класи з гончарства. Щорічний фестиваль української середньовічної культури «Ту Стань!» та фестиваль бойківської культури «БойЄ» у заповіднику «Тустань» є яскравими прикладами того, як стратегічні комунікації можуть сприяти збереженню та популяризації культурної спадщини на місцевому та національному рівнях.

У контексті стратегічних комунікацій політичної організації, особлива увага приділяється включенню різноманітних культурних епох та традицій. Процес цей виявляється у переході від середньовічної Європи до осмислення локальної історії, зокрема, до вивчення бойківської культури, її духовної та матеріальної спадщини, що відображається у фестивалі «БойЄ», який є частиною ширшого проєкту «Світ Карпатських розет».

Сучасні технології, як наприклад, цифровізація історико-культурної спадщини, стали ключовим елементом збереження та популяризації культурних цінностей. У 2021 році було розроблено віртуальну гру, що дозволяє зануритись у життя середньовічної фортеці XIV–XV століть,

"приміряючи" на себе ролі жителів тієї доби, що стимулює історичну емпатію та сприяє формуванню національної ідентичності серед молоді [80].

У березні 2022 року було створено Штаб порятунку спадщини (Heritage Rescue Emergency Initiative, HERI) під керівництвом Василя Рожка та Ігоря Пошивайла, спрямований на документування культурних втрат України внаслідок російської агресії [3]. Ця ініціатива, яка почала формуватися ще у 2014 році під час першої загрози анексії Криму, залучила експертів з різних галузей для створення міжнародно визнаної бази даних культурних втрат.

Центральним для діяльності Штабу став офіс ГО «Тустань» у Львові. Штаб організував ряд експедицій, зокрема здійснив 3D-зйомку в Бородянці для фіксації зруйнованих культурних об'єктів. Результати цих діяльностей публікуються на спеціалізованому сайті, де можна ознайомитись з документацією та планами відновлення (Моніторинг спадщини заради відновлення).

У контексті стратегічних комунікацій політичних організацій, приклад середньовічної фортеці-граду Тустань ілюструє значення збереження історико-культурної спадщини. Таке збереження виступає як фундамент для історичної пам'яті, національної ідентичності, розвитку туристичних можливостей та сталого розвитку громади. Ця симфонія взаємодій між різними чинниками є особливо важливою для України, як зараз, так і з довгострокової перспективи.

Ще один кейс, на який ми зосереджуємо увагу, стосується нематеріальної історико-культурної спадщини як складової національної ідентичності. Нематеріальна спадщина забезпечує глибоке відчуття зв'язку з власною історією та культурою, сприяючи об'єднанню суспільства навколо ціннісно значимих орієнтирів. Враховуючи, що «національна ідентичність» формується на основі світогляду кожного громадянина в рамках його природно-географічного та історико-етнографічного контексту [5, с. 74], об'єднання українського суспільства навколо духовних основ є ключовим аспектом нашої перемоги у російсько-українській війні.

У 2008 році Україна ратифікувала Конвенцію ЮНЕСКО про охорону нематеріальної культурної спадщини, а національний перелік нематеріальної культурної спадщини налічує 88 елементів, що постійно поповнюється. Нематеріальна спадщина, яка включає обряди, традиції, ремесла, фольклор, відіграє ключову роль у збереженні етнічної культури різних народів, слугує важливим джерелом для вивчення культурного різноманіття та знаходження спільних точок дотику.

Виявлення елементів нематеріальної культурної спадщини вимагає відповідності певним критеріям: «вони мають бути «живими», передаватися з покоління в покоління, бути важливою частиною життя спільноти та визнаватися її членами як така»[6, с. 9]. Цей процес забезпечує збереження і популяризацію культурної спадщини на місцевому та національному рівнях.

Особлива увага приділяється не лише збереженню етнокультурних явищ, але й підтримці осіб, які є носіями та знавцями нематеріальної історико-культурної спадщини. Важливою проблемою для національної ідентичності є передача знань, умінь та навичок майбутнім поколінням і відокремлення автентичної спадщини від комерційного кітчу та сувенірної продукції. Збереження та популяризація нематеріальної історико-культурної спадщини є ключовими для відображення культурного різноманіття України, і в цьому контексті важливим є залучення унікальних етнокультурних явищ усіх регіонів [5, с. 78].

Медіапроект «Ukrainian» став одним з визначних прикладів таких ініціатив, який зосередився на висвітленні різноманіття української культури та історії через серію експедицій у 16 історичних регіонах України. Проект призначений для створення путівників, які розповідають про культуру, історію та унікальні пам'ятки, сприяючи таким чином розвитку внутрішнього туризму. З початком повномасштабного вторгнення Росії, діяльність проекту адаптувалася до нових реалій, зосередившись на документуванні депортацій українського населення та збереженні історичної пам'яті через фотофіксацію та інтерв'ю.

Інший значущий проект, «Автентична Україна», створив віртуальний культурний простір, що включає інформацію про українське авангардне мистецтво, оцифровані музейні експонати, віртуальні тури дерев'яними храмами Карпат, скансенами та оперними театрами. Цей проект не лише зберігає, але й творчо переосмислює нематеріальну історико-культурну спадщину, доповнюючи її новими смислами та інформацією, що є важливим для залучення ширшої аудиторії та розвитку культурного потенціалу країни.

Захист історико-культурної спадщини становить суттєву частину стратегічних комунікацій політичних організацій, оскільки він істотно впливає на формування національної ідентичності. Ефективна гуманітарна політика, розроблена державою спільно з громадським сектором, ентузіастами та міжнародними партнерами, сприяє створенню «гуманітарної аури нації». Це підкреслює необхідність застосування комплексних підходів до формування сучасної української нації та її інтеграції у європейський культурний простір.

Останні події, пов'язані з російською агресією, зокрема окупація АР Крим та бойові дії на Донбасі, а також повномасштабне вторгнення 24 лютого 2022 року, виявили критичні виклики для збереження нашої історико-культурної спадщини. Це впливає на політичну стабільність та культурну цілісність нації.

Розуміння та популяризація історико-культурної спадщини є важливими для культурного розвитку, самоідентифікації нації та її презентації на міжнародній арені. Це служить каталізатором для патріотичного виховання, розвитку національних цінностей та усвідомлення приналежності до спільноти. Окрім того, історико-культурна спадщина може виступати як інструмент протидії нищівним російським культурним наративам, що цілять на знищення української ідентичності.

З огляду на це, політичні організації повинні акцентувати на розвитку стратегічних комунікацій, що охоплюють як внутрішній, так і зовнішній аспекти промоції та збереження історико-культурної спадщини. Це включає в

себе підтримку проєктів на зразок «Ukraïner», які документують та представляють українську культурну спадщину, використовуючи сучасні медіа-ресурси та технології для широкої аудиторії.

Враховуючи важливість історико-культурної спадщини для сталого розвитку та післявоєнної відбудови, її збереження і промоція стають ключовими векторами не тільки у формуванні державної політики, але й у стратегічних комунікаціях політичних організацій, що прагнуть до зміцнення національної єдності та культурної суверенності.

2.3 Діяльність політичних організацій у контексті підтримки національно-культурної спадщини

2022 рік в історії України відзначився різким загостренням військового конфлікту з Росією, що вплинуло на всі сфери державного життя, зокрема на культурну політику та діяльність політичних організацій у збереженні національно-культурної спадщини. Цей рік став вирішальним для зміцнення національної ідентичності, що вимагало активних зусиль від політичних сил країни у підтримці та промоції культурної спадщини України.

У 2022 році, коли Україна зазнавала безпрецедентних викликів через військову агресію Росії, збереження культурної спадщини набуло особливої ваги, перетворившись не просто на культурну, але й на виразно політичну проблему. В цьому контексті ключову роль відіграли політичні партії України, зокрема «Слуга народу», «Європейська Солідарність» та «Батьківщина», які активізували свою діяльність на захист національних культурних активів.

«Слуга народу» фокусувалася на розробці законодавчих змін, які забезпечують більш ефективний захист культурних пам'яток, зокрема у зонах активних бойових дій. Під егідою цієї партії було внесено зміни до законів, що стосуються класифікації культурних об'єктів як національного надбання. Ці зміни включали в себе розширення переліку об'єктів, що підлягають

державній охороні, та впровадження нових технологічних рішень для їхнього обліку та моніторингу.

«Європейська Солідарність» взяла на себе ініціативу у зміцненні міжнародного співробітництва у сфері культурної спадщини. Ця партія сприяла створенню багатосторонніх проектів з ЄС та іншими міжнародними партнерами для фінансування та експертної підтримки в реставрації українських культурних об'єктів. Також під їхнім керівництвом були розроблені програми обміну досвідом та навчання місцевих фахівців у сфері культурної спадщини.

«Батьківщина» інтенсивно працювала над законодавчим забезпеченням культурних ініціатив на національному рівні, включно з адвокацією підвищення фінансування культурних проектів із державного бюджету. Окрім того, партія розробила освітні та просвітницькі проекти, спрямовані на залучення уваги громадськості до історичних та культурних цінностей, ініціювала створення меморіальних комплексів, що вшановують історію України.

Ці політичні сили виявили значний інтерес до розробки та впровадження законодавчих ініціатив, спрямованих на захист культурних пам'яток, особливо у зонах бойових дій та на тимчасово окупованих територіях. Законодавчі зміни, ініційовані цими партіями, зокрема, включали нові механізми класифікації та реєстрації об'єктів культурної спадщини як національного надбання. Таке нововведення мало на меті не тільки захистити цінності від фізичного знищення, але й забезпечити більшу правову основу для їх відновлення та консервації.

Одним із яскравих прикладів діяльності політичних партій стало внесення змін до законів про охорону культурної спадщини щодо вдосконалення механізмів захисту культурної спадщини та відповідальності за порушення законодавства про охорону культурної спадщини, що дозволило визнати особливий статус пам'яток, які зазнали пошкоджень внаслідок війни.

Це, в свою чергу, відкрило шлях для мобілізації державних та міжнародних ресурсів для їх захисту та реставрації.

Також важливо відзначити, що крім законодавчих ініціатив, політичні партії активно використовували платформу громадських кампаній для підвищення обізнаності громадськості щодо важливості культурної спадщини та необхідності її збереження, а саме: соціальні мережі (Фейсбук, Інстаграм, Твіттер); вебсайти партій та спеціалізовані портали, організація публічних заходів, медіа кампанії, освітні проекти та програми. Ці заходи, реалізовані на національному та місцевому рівнях, допомогли залучити увагу громадян та зміцнити громадську підтримку у захисті культурних цінностей.

Неурядові організації в Україні відіграють вирішальну роль у збереженні культурної спадщини, особливо в умовах, коли державні ресурси обмежені або розосереджені через інші нагальні проблеми, такі як військовий конфлікт. Український культурний фонд (УКФ) є однією з найбільш активних неурядових організацій у цьому напрямку, здійснюючи значний внесок у підтримку та розвиток культурної спадщини країни.

УКФ ініціює та підтримує ряд проектів, які спрямовані на збереження історичних пам'яток, що є критично важливим у збереженні національної ідентичності та культурної пам'яті. Однією з ключових ініціатив фонду є цифровізація культурних активів. Ця стратегія включає створення цифрових копій історичних документів, артефактів, творів мистецтва та інших значущих об'єктів, які можуть бути доступні для глобальної аудиторії через Інтернет. Цифровізація не тільки захищає фізичне існування цих об'єктів від потенційних пошкоджень під час військових дій або природних катастроф, але й забезпечує їхню доступність для науковців, студентів, та широкої публіки незалежно від їх географічного розташування.

Крім того, УКФ активно сприяє розвитку сучасного мистецтва, реалізуючи проекти, які підтримують молодих художників, музикантів та письменників. Ці проекти часто включають фінансування нових виставок, виступів, літературних читань, а також видання книг і розповсюдження

музичних творів, що сприяє відродженню і популяризації української культури.

У 2024 році Український культурний фонд (УКФ) визначив кілька ключових напрямків своєї діяльності, які спрямовані на підтримку культурного розвитку та стійкості в умовах продовження військового конфлікту і соціальних викликів. Серед пріоритетних напрямків виступають:

1. Культура без бар'єрів. УКФ прагне забезпечити дотримання культурних прав і безбар'єрний доступ до культурних продуктів для всіх громадян, особливо звертаючи увагу на інтеграцію і ментальне відновлення через мистецтво осіб, постраждалих від війни. Цей напрямок включає створення та адаптацію культурних заходів і матеріалів, які були б доступні для людей з різними фізичними та психічними можливостями.

2. Культурна трансформація та реінтеграція. Фонд активно підтримує проекти, спрямовані на культурну трансформацію і реінтеграцію в громадах, що знаходяться на стадіях деокупації або прифронтових зонах. Важливим є розвиток локальних культур та ідентичностей, що включає створення регіонального культурного та медійного продукту.

3. Збереження культурної спадщини. УКФ продовжує сприяти збереженню, відновленню, захисту та популяризації культурної спадщини, культурних цінностей та української мови, особливо в умовах воєнного стану. Зусилля фонду спрямовані на збереження як матеріальної, так і нематеріальної культурної спадщини.

4. Культурний та духовний підйом. Підтримка культурно-мистецьких проектів, що сприяють культурному спротиву та зміцненню бойового духу через інноваційні культурні продукти та сучасні цифрові технології. Ці проекти включають прикладні дослідження та навчальні ініціативи для митців і культурних діячів.

5. Міжнародна промоція України. Підтримка ініціатив, спрямованих на висвітлення російської агресії та осмислення ролі України у забезпеченні регіональної та глобальної безпеки. Це спрямовано на покращення

зовнішньополітичного іміджу України та зміцнення її позицій на міжнародній арені.

6. Відновлення та розвиток. Заходи, спрямовані на відновлення діяльності митців та культурних інституцій, зруйнованих або пошкоджених через військові дії, щоб відновити та зберегти культурне життя в країні.

Ці напрямки роботи Українського культурного фонду на 2024 рік відображають стратегічний підхід до використання культури як засобу національної стійкості та ідентичності, що є критично важливим у сучасних умовах.

Важливо підкреслити, що роль УКФ та інших подібних організацій не обмежується лише внутрішнім культурним простором України, але й має міжнародне значення. Через свою діяльність ці організації сприяють формуванню позитивного іміджу України на світовій арені як країни з багатим історичним спадком і живою, сучасною культурною сценою.

У вересні 2023 року Український культурний фонд провів комплексне опитування, яке охопило 917 фахівців культурної сфери, з метою виявлення ключових потреб та пріоритетів у даній галузі. Результати дослідження виявилися інформативними щодо стратегічних напрямків розвитку культури в Україні.

Опитування встановило, що серед семи основних напрямків, які потребують найбільшої підтримки, першочерговою є потреба в збереженні та захисті культурної спадщини, яку підтримали 62,3% респондентів. Це підкреслює актуальність збереження культурної ідентичності в умовах соціальних викликів та військових загроз. Наступним за важливістю виявився напрямок створення якісного українського культурного продукту, що вказали 57,7% учасників опитування.

Протидія інформаційній та культурній складовій російської військової агресії була відзначена як пріоритетна 46,9% опитаних, що свідчить про активну потребу в захисті культурної автономії та незалежності. Також

серйозною проблемою є відновлення пошкоджених об'єктів культурної інфраструктури, з чим згодні 41,2% респондентів.

Збереження національної пам'яті та меморалізація героїв-захисників України, а також інтеграція української культури в світовий культурний простір стали важливими для близько 40% респондентів. Зростання рівня цифровізації сфери культури, яке підтримали 34,1% опитаних, вказує на потребу адаптації до сучасних технологічних трендів.

Окрім того, дослідження виявило, що створення цифрових продуктів є найбільш актуальним для 55,6% учасників. Високий інтерес до розробки креативних або публічних просторів (47,9%), відеоконтенту (45,6%) та освітніх програм (45,5%) демонструє зміну фокусу культурних ініціатив на більш інтерактивні та доступні формати. Меморіальні проекти, які підтримали 25,6% опитаних, також важливі для вшанування історії та героїзму в сучасному культурному контексті.

Це опитування надало Українському культурному фонду цінну інформацію для формування стратегій розвитку та підтримки культури, що є важливим для подальшого культурного відродження та розвитку країни[78].

Міжнародна співпраця відіграла вирішальну роль у збереженні культурної спадщини України, особливо в контексті останніх викликів, пов'язаних з військовим конфліктом. Інституції, такі як ЮНЕСКО та Рада Європи, активно залучилися до процесів оцінки збитків та координації зусиль щодо відновлення пошкоджених культурних об'єктів у регіоні. Ця співпраця проявилася у вигляді фінансової, консультативної, та експертної підтримки, що допомогло Україні ефективно реагувати на невідкладні виклики у сфері культурної спадщини.

Міжнародні організації відіграли ключову роль у формуванні механізмів захисту культурних об'єктів, які зазнали ушкоджень або були під загрозою знищення. Програми ЮНЕСКО, наприклад, не тільки фінансували безпосереднє відновлення пам'яток, але й запроваджували тренінги та семінари для місцевих фахівців у галузі реставрації та консервації. Такі

ініціативи мали на меті підвищення компетентностей та здатностей України самостійно доглядати за своїми культурними активами.

З боку Ради Європи, зусилля були зосереджені на розробці рекомендацій та стандартів для захисту культурних цінностей в умовах збройного конфлікту. Це включало в себе створення правових рамок, які забезпечують дотримання міжнародних угод та конвенцій, підписаних Україною, та адвокацію прав культурних інституцій у міжнародних судових інстанціях.

Українські політичні партії та громадські організації активно використовували міжнародні платформи для привертання уваги глобальної спільноти до проблематики збереження культурної спадщини. Через офіційні звернення, міжнародні конференції та публічні кампанії вони підкреслювали необхідність забезпечення безпеки та цілісності культурних об'єктів як невід'ємної частини національної ідентичності та культурної пам'яті України.

Таким чином, міжнародна співпраця у галузі культурної спадщини демонструє взаємозалежність та взаємодію між українськими та міжнародними інституціями, що сприяє ефективному захисту, збереженню та відновленню культурних активів в умовах сучасних викликів.

Діяльність політичних організацій у 2022 році під час військового конфлікту свідчить про те, що підтримка національно-культурної спадщини не лише залишається важливим аспектом національної безпеки, але й виступає як стратегічний ресурс для зміцнення державності та національної гордості. Підкреслюючи значення культурного розвитку, Україна використовує свої культурні активи як інструмент міжнародного діалогу та дипломатії, підтверджуючи своє право на самоідентифікацію та суверенний розвиток в глобальному контексті.

Висновки до розділу II

Аналізуючи стратегічні комунікації політичних організацій у контексті підтримки національно-культурної спадщини в умовах війни, можна

констатувати, що такі комунікації відіграють вирішальну роль у захисті та популяризації культурних цінностей. Політичні організації, використовуючи різноманітні стратегії, ефективно формують громадську думку і мобілізують ресурси, спрямовані на охорону та відновлення культурної спадщини, що є особливо актуальним у період військових дій.

Вони забезпечують необхідну координацію між державними установами, громадськістю та міжнародними партнерами, що дозволяє створювати умови для залучення приватних та міжнародних інвестицій. Це сприяє збереженню культурної спадщини як важливого елемента національної ідентичності і духовного опору.

Крім того, застосування передових зарубіжних практик та інтеграція сучасних технологій, таких як 3D моделювання, посилює можливості захисту культурної спадщини, забезпечуючи її фізичне збереження та віртуальне відтворення.

Стратегічні комунікації політичних організацій, таким чином, стають ключовим інструментом у формуванні резистентності культурних цінностей перед лицем військових викликів, сприяючи зміцненню національної єдності і підвищенню морального духу громадян. Це демонструє необхідність подальшого розроблення і удосконалення законодавчих та організаційних засад залучення державно-приватних партнерств, спрямованих на захист та розвиток культурної спадщини в сучасних умовах.

Збереження історико-культурної спадщини України у контексті тривалого російсько-українського конфлікту стає стратегічно важливим завданням, що вимагає комплексного підходу, включаючи як законодавче регулювання, так і активне залучення громадськості. Розглядаючи культурну спадщину не тільки як сукупність матеріальних пам'яток, але й як носій нематеріальних цінностей, що формують національну ідентичність, перед Україною постає завдання її збереження і захисту як від військових загроз, так і від культурної асиміляції.

Значні руйнування об'єктів культурної спадщини внаслідок військових дій потребують впровадження новітніх технологій для їх консервації та віртуального збереження. Інтеграція стратегічних комунікацій у процеси збереження історико-культурних цінностей дозволяє не тільки мобілізувати внутрішні ресурси, але й привернути увагу міжнародної спільноти до проблеми.

Таким чином, стратегічні комунікації, що включають інформаційні кампанії, співпрацю з міжнародними організаціями та використання цифрових інновацій, є ключовими у збереженні української культурної спадщини. Вони відіграють вирішальну роль у формуванні стійкості національної ідентичності і культурної незалежності в умовах сучасних геополітичних викликів.

В умовах збройного конфлікту, що загострився у 2022 році, діяльність політичних організацій України щодо збереження національно-культурної спадщини набула виразної стратегічної та політичної важливості. Під час активізації військових дій, культурна спадщина трансформувалася з об'єкта культурної цінності у політичний символ національної ідентичності та опору.

Основні політичні партії, зокрема «Слуга народу», «Європейська Солідарність», та «Батьківщина», активізували свої зусилля на різних фронтах: від законодавчих ініціатив до міжнародного співробітництва та громадських кампаній. Ініціативи «Слуги народу» зосереджувались на законодавчому забезпеченні ефективнішого захисту культурних об'єктів, зокрема у зонах активних бойових дій, впровадженні нових технологічних рішень для обліку та моніторингу культурних пам'яток.

«Європейська Солідарність» виступила ініціатором міжнародного співробітництва, спрямованого на збереження української культурної спадщини, що включало розробку багатосторонніх проектів та програм обміну досвідом. «Батьківщина» фокусувалася на підвищенні бюджетного фінансування культурних ініціатив та розвитку освітніх та просвітницьких проектів, маючи на меті підвищити громадську усвідомленість значення історичної спадщини.

Загалом, активність політичних партій у 2022 році свідчить про стратегічне розуміння важливості культурної спадщини як фундаментального елемента національної безпеки та ідентичності. Їхня діяльність не лише сприяла фізичному збереженню культурних пам'яток, але й зміцнила національну гордість та самоідентифікацію, використовуючи культуру як інструмент міжнародної дипломатії та внутрішнього консолідуючого фактора.

РОЗДІЛ III ОПТИМІЗАЦІЯ СТРАТЕГІЧНИХ КОМУНІКАЦІЙ ПОЛІТИЧНИХ ОРГАНІЗАЦІЙ ДЛЯ ЕФЕКТИВНОЇ ПІДТРИМКИ НАЦІОНАЛЬНО-КУЛЬТУРНОЇ СПАДЩИНИ

3.1 Сучасні підходи до вдосконалення механізмів державного регулювання зі збереження та популяризації історико-культурної спадщини

З ініціацією процесу європейської інтеграції в Україні відбулася активізація застосування європейських підходів до державного управління в галузі культури. Вже у 2017 році експерти Ради Європи провели комплексний аналіз культурної політики в Україні та сформулювали ряд стратегічних рекомендацій для Міністерства культури України. Протягом цього аналізу особливу увагу було приділено потенціалу української культурної інфраструктури, наявним ресурсам та законодавчій базі, що відкривають значні можливості для швидкого та ефективного реформування історико-культурного сектору. Експерти підкреслили необхідність мобілізації як окремих громадян, так і держави в цілому, для інвестування в розвиток культурного середовища.

Варто зазначити, що управління культурною політикою в країнах Європейського Союзу характеризується значною автономією національних стратегій кожної з країн-членів, не зважаючи на існування спільних пріоритетів, таких як формування загальноєвропейського культурного простору та сприяння розвитку культурного туризму. Державне регулювання в культурній сфері різниться залежно від національних особливостей та потреб громадян кожної окремої країни-члена.

При застосуванні подібного підходу в Україні необхідно враховувати специфіку та потреби на різних рівнях державного управління: локальному, регіональному та національному. Це передбачає чітке розмежування відповідальності та повноважень між центральною владою та місцевим

самоврядуванням. Враховуючи триваючий процес децентралізації в Україні, негайне визначення повноважень є критично важливим для підсилення культурної сфери та зміцнення позицій України на шляху до інтеграції у культурний простір Європи [62].

Однією з актуальних проблем, яка потребує негайного вирішення у контексті охорони історико-культурної спадщини України, є необхідність удосконалення діяльності державних органів влади. Важливим аспектом є формування системи ефективних механізмів, що забезпечуватимуть функціонування пам'яткоохоронної діяльності. Це включає в себе удосконалення організаційної, правової, економічної та інформаційної складових державного регулювання, які сприятимуть розвитку та популяризації культурних цінностей, що в свою чергу зміцнить охорону культурної спадщини за ключовими напрямками.

Наразі серед важливих викликів для України виділяється проблематика удосконалення законодавства у сфері культурної спадщини. Загрози, які поставили цю сферу під ризик, включають несанкціоноване використання рухомих предметів культурної спадщини у цивільному обігу, масове розграбування археологічних пам'яток, руйнування архітектурних пам'яток у містах, зловживання при розробці нормативних актів, випадки незаконного вивезення культурних цінностей за кордон, а також ігнорування міжнародних рекомендацій, зокрема від ЮНЕСКО, щодо збереження культурної спадщини [28, с. 148-152].

У зв'язку з цим, для забезпечення ефективної охорони культурної спадщини України, необхідно розширити законодавчу базу. Потрібно доповнити Закон України «Про охорону культурної спадщини» статтями, які б враховували необхідність охорони предметів, пов'язаних з історичними подіями в Україні, творів образотворчого та декоративно-ужиткового мистецтва, а також документів культурної цінності. Розглядаючи пропозиції вчених С. Іванової та Т. Каткової, є вагомим аргументом для прийняття окремого законодавчого акта «Про обіг культурних цінностей». Такий акт мав

би передбачати процедури обліку культурних цінностей, що перебувають у приватній власності, створення електронного каталогу національного надбання, регулювання комерційного обігу та умови легалізації приватних колекцій [27].

Охорона історико-культурної спадщини є неможливою без наявності компетентного законодавчого поля. Важливо підкреслити, що норми, встановлені у чинному законодавстві України з охорони культурних пам'яток, не відображають та не передбачають змін, що могли виникнути після початку агресії з боку іншої держави. Тому для удосконалення правового механізму державного регулювання необхідно створити комплексний нормативно-правовий акт, або Кодекс, у сфері охорони та збереження історико-культурної спадщини України. Цей Кодекс повинен охоплювати не тільки історико-культурні пам'ятки, але й сферу охорони пам'яток архітектури та містобудування, створюючи єдиний цілісний нормативно-правовий документ для регулювання відповідних суспільних відносин.

Кожен законодавчий акт, який буде включено до Кодексу, має визначати вимоги та норми для захисту та збереження історико-культурних пам'яток, а також встановлювати відповідальність за їх утримання та розмір фінансової підтримки наукових досліджень. Законодавчі акти мають включати регулювання приватизації землі, реконструкції історичних центрів міст, розвитку сільськогосподарського виробництва, і забороняти несанкціоноване знесення культурних пам'яток. Окрім того, важливо встановити процедуру обов'язкової оцінки історичних і монументальних об'єктів незалежними фахівцями у сфері пам'яткоохоронної діяльності[49].

Слід також звернути увагу на необхідність розробки та прийняття довгострокових цільових програм, спрямованих на збереження культурних пам'яток національного та місцевого значення. Ці програми повинні включати чітко визначені обсяги фінансування з державного та місцевих бюджетів, а також передбачати механізми залучення позабюджетних коштів від приватних осіб, товариств, благодійних фондів та інших джерел.

На сучасному етапі в рамках проекту «Дорожня карта», Міністерство культури України займається розробкою довгострокової національної культурної стратегії «Культура 2025» [48]. Розробка цієї стратегії ведеться за участі як вітчизняних, так і європейських консультантів з Естонії та Грузії, що свідчить про інтегрований підхід та бажання використовувати міжнародний досвід. Основною особливістю «Культура 2025» є її орієнтація на вирішення не тільки загальнонаціональних, але й регіональних та місцевих проблем в сфері охорони історико-культурної спадщини. Важливим аспектом стратегії є включення в процес її розробки не тільки відповідних міністерств, але й регіональних та місцевих органів влади, а також громадських та неурядових організацій. Однією з ключових проблем, на яку вказується у стратегії, є фінансування програм з охорони культурних пам'яток, для чого пропонується розробка механізмів фінансової підтримки з боку приватного сектору, благодійних організацій і навіть окремих громадян.

Удосконалення механізму державного регулювання в області охорони історико-культурних об'єктів передбачає реалізацію сервейінгових послуг, які є важливою складовою у створенні системи фінансово-економічних відносин між державними установами та учасниками приватного сектору. Це довгострокове партнерство має на меті об'єднання ресурсів, ефективний розподіл доходів, витрат і ризиків у проєктах, пов'язаних із збереженням культурної спадщини.

Сервейінг як концепція включає інтеграцію рішень, системний підхід до управління, та стратегічне бачення для вирішення емерджентних проблем. Ці рішення передбачають активну участь історико-культурних об'єктів та земельних ділянок, на яких вони розташовані, які є атрактивними для інвестицій. Важливим є не лише збереження культурної цінності об'єктів, але й врахування інвестиційної привабливості, окупності проєктів та зацікавленості держави у використанні цих пам'яток.

В процесі реалізації сервейінгу необхідно звернути увагу на технічні, просторові та територіальні аспекти розвитку історико-культурної

нерухомості, акцентуючи на цільові управлінські орієнтири, що сприятимуть її ефективному використанню.

Підсумовуючи, ключовим аспектом удосконалення державного регулювання є створення взаємовідносин між різними рівнями управління та підприємницькими структурами для мобілізації фінансування охорони культурної спадщини. Важливо визначити принципи плановості, результативності, публічності та законності використання коштів, а також інтеграції історико-культурної спадщини в глобальний інформаційний та культурний простори, що є частиною ширшої стратегії євроінтеграції України.

3.2 Аналіз існуючих практик стратегічних комунікацій політичних організацій в сфері культурної спадщини

Сучасний стан збереження культурної спадщини невіддільний від ефективності стратегічних комунікацій політичних організацій. Враховуючи важливість культурної ідентичності для національної безпеки та соціокультурного розвитку, аналіз комунікаційних практик виявляється ключовим для оцінки їх впливу на політику культурної спадщини.

У сфері політичної та культурної діяльності стратегічні комунікації обумовлюють системне планування та реалізацію інформаційних кампаній, метою яких є досягнення визначених цілей. Такий підхід вимагає глибокого розуміння комунікативних задач і створення єдиної, ефективної комунікаційної стратегії, здатної залучати різноманітну аудиторію за допомогою численних каналів розповсюдження інформації. Важливим компонентом стратегічних комунікацій є організація публічних виступів і звернень, де політичні лідери використовують публічні платформи для акцентування на значенні культурної спадщини та обговорення ініціатив її збереження.

Ці публічні виступи не лише інформують громадськість про поточні культурні ініціативи, але й відіграють ключову роль у формуванні громадської думки та залученні підтримки державних програм. Політичні лідери через свої виступи ефективно передають не тільки конкретні плани та законодавчі новації, але й звертають увагу на моральні та емоційні аспекти збереження культурної спадщини. Це дозволяє їм виступати не лише як політики, але й як моральні лідери, котрі формують відповідальне ставлення до культурної спадщини у суспільстві.

Таким чином, публічні виступи і звернення слугують не просто як інструмент інформування, але й як потужний засіб впливу та мотивації. Вони використовуються для активізації громадської участі у заходах із збереження культурної спадщини, підкреслюючи важливість вибору відповідних слів, контексту та повідомлень, які формують загальні уявлення та ставлення до цих питань у громадськості.

Наступний компонент таких стратегій – медіа кампанії, які використовують різноманітні медіаформати, такі як друковані видання, телебачення та інтернет, для інформування громадськості та формування громадської думки.

Медіа кампанії, що спрямовані на збереження культурної спадщини, зазвичай включають створення та розповсюдження контенту, який підкреслює важливість історичних, культурних та архітектурних пам'яток. Вони не тільки інформують про поточний стан об'єктів культурної спадщини та ініціативи щодо їх збереження, але й викликають у суспільства відчуття відповідальності та прихильності до цієї справи.

Застосування друкованих медіа, таких як газети та журнали, дозволяє досягти старшого покоління, яке часто відіграє важливу роль у підтримці культурних традицій. Телевізійні кампанії можуть використовувати візуальний вплив для показу краси та унікальності культурних пам'яток, тим самим стимулюючи загальнонаціональну підтримку зусиль з їхнього збереження. Інтернет-медіа, зокрема соціальні мережі та блоги, забезпечують

швидке поширення інформації та залучення молоді до дискусій про культурну спадщину, пропонуючи нові форми взаємодії та активізму.

Одним із сучасних і важливих аспектів стратегічних комунікацій є застосування цифрових стратегій, які охоплюють використання соціальних мереж та вебсайтів. Ці інструменти відіграють ключову роль у мобілізації громадської підтримки, залученні громадян до активної участі в обговореннях, а також стимулюють до конкретних дій, спрямованих на захист культурної спадщини.

Використання цифрових медіа дозволяє організаціям швидко та ефективно досягати широкої аудиторії, забезпечуючи високий рівень взаємодії з користувачами. Соціальні мережі, такі як Facebook, Twitter, Instagram, та інші платформи, стають майданчиками для кампаній, де політичні та культурні ініціативи можуть бути представлені у зручній для споживача формі. Це включає в себе візуалізацію даних, інтерактивні публікації, відеоматеріали, що допомагає залучити увагу та викликати емоційне реагування від аудиторії.

Цифрові стратегії також сприяють діалогу між організаціями та громадськістю, надаючи можливість для двосторонньої комунікації. Користувачі мають можливість висловлювати свої думки, задавати питання та брати участь у голосуваннях, що робить комунікаційний процес більш демократичним і відкритим. Це, у свою чергу, допомагає організаціям адаптувати свої стратегії та кампанії залежно від зворотного зв'язку та потреб аудиторії, забезпечуючи більшу ефективність в реалізації культурних і політичних ініціатив.

Таким чином, цифрові стратегії у стратегічних комунікаціях не лише сприяють швидкому поширенню інформації та мобілізації підтримки, але й створюють основу для більш глибокої та значущої участі громадськості в процесах охорони культурної спадщини.

У сучасному політичному контексті України велика увага приділяється збереженню культурної спадщини, що стало значущою темою для кількох

провідних політичних партій. Ініціативи таких партій як «Слуга народу», «Європейська Солідарність» та «Батьківщина» свідчать про різноманітні підходи до використання стратегічних комунікацій для підвищення обізнаності та активізації громадської підтримки в цій важливій сфері.

Партія «Слуга народу» застосовує інноваційні цифрові засоби для взаємодії з громадськістю, активно використовуючи соціальні медіа як інструмент інформування про законодавчі зміни та ініціативи, спрямовані на збереження культурної спадщини. Окрім цього, партія організовує тематичні вебінари та круглі столи з експертами, що дозволяє глибше досліджувати тему та залучати до обговорення широкі кількості учасників, підвищуючи їх обізнаність і зацікавленість у культурній спадщині.

«Європейська Солідарність» використовує свої міжнародні контакти та партнерства для залучення не тільки зовнішнього фінансування, але й міжнародної експертизи до проектів збереження української культурної спадщини. Партія також активно працює на міжнародних форумах, де промотує українську культурну спадщину, розкриваючи її значення та важливість для світової спільноти, що сприяє залученню уваги та ресурсів.

Партія «Батьківщина» сконцентрована на законодавчій підтримці культурних проектів, зокрема через забезпечення фінансування з державного бюджету. Їхня робота включає проведення публічних акцій, збір підписів та організацію петицій, що демонструє пряму дію на залучення громадськості та підвищення її активності у процесі лобіювання та реалізації культурних ініціатив.

Ці практики відображають глибоке розуміння та відданість політичних партій питанню збереження культурної спадщини України, де комбінація національних і міжнародних ресурсів, цифрових технологій та публічної активності створює потужний інструментарій для реалізації поставлених цілей.

Ефективність стратегічних комунікацій політичних організацій в сфері культурної спадщини залежить від їх здатності інтегрувати традиційні та

сучасні комунікаційні канали, враховуючи потреби і очікування різних груп населення. Аналіз показує, що поєднання медійної активності, публічних виступів, законодавчої роботи та міжнародної співпраці може значно підвищити обізнаність та залученість громадськості, що є ключовим для збереження культурної спадщини.

3.3 Рекомендації для підвищення ефективності стратегічних комунікацій у сфері культурної спадщини

Національно-культурна спадщина є фундаментальною складовою ідентичності народу, яка потребує активної підтримки та захисту. В умовах глобалізації та зміни суспільних цінностей, політичні організації мають відігравати ключову роль у збереженні та популяризації культурних надбань через стратегічні комунікації. Основною метою цього розділу є розробка рекомендацій, які сприятимуть підвищенню ефективності цих комунікацій.

Аналіз існуючої ситуації у контексті стратегічних комунікацій вимагає глибокого занурення в поточні практики комунікації, які використовують політичні організації для взаємодії з громадськістю. Ключовим аспектом цього аналізу є визначення сильних та слабких сторін наявних стратегій, а також оцінка ефективності використовуваних методів та комунікаційних каналів. Важливо розглянути не тільки технічні засоби комунікації, а й зрозуміти, як ці засоби сприймаються аудиторією та який вплив вони мають на громадську активність і залученість у збереженні культурної спадщини.

Розробка стратегічних напрямів для ефективних комунікацій з питань культурної спадщини вимагає чіткого визначення ключових повідомлень, які слід передавати цільовій аудиторії. Ці повідомлення повинні глибоко відображати значення культурної спадщини не лише як частини національної ідентичності, але й як невід'ємного елемента, що сприяє згуртуванню та розвитку громад. Вони мають бути сформульовані таким чином, щоб чітко

передати значущість збереження культурних традицій, мистецтва, мови та інших аспектів культурної спадщини для підтримки культурної різноманітності та спадкоємності поколінь.

Основна мета цих ключових повідомлень — забезпечити, щоб кожен громадянин усвідомлював свою роль у збереженні культурної спадщини, спонукати до дій на її підтримку та захист. Повідомлення мають включати конкретні приклади того, як збереження культурної спадщини може позитивно впливати на соціально-економічний розвиток, збереження історичної пам'яті та підвищення культурного рівня нації.

Також важливо, щоб ці повідомлення були адаптовані до різних аудиторій, враховуючи вікові, культурні, етнічні та соціальні особливості. Інформаційні кампанії повинні використовувати як традиційні, так і новітні медіа канали для забезпечення максимального охоплення та глибини впливу. З метою забезпечення довгострокової взаємодії, необхідно регулярно оновлювати контент, відповідно до змін у суспільних настроях і культурній політиці.

Крім того, у процесі стратегічних комунікацій значне місце займає формування стратегічного наративу, який можна визначити як історію, що комунікує політичні організації для викладення власних цілей, бажань та стратегічних намірів. Цей наратив повинен бути тісно інтегрованим з реальною стратегією організації, а також гармонійно врівноважувати засоби і шляхи досягнення поставлених цілей. Він повинен відображатись усіма комунікативними повідомленнями та бути чітко представлений для різних цільових аудиторій у форматі, що є зрозумілим і прийнятним для їх сприйняття.

Марк Генц розкриває структуру стратегічного наративу, в якій важливу роль відіграє публічний наратив, що трансформує глибокі цінності людей у реальні дії [91, с. 73–87]. Він зазначає, що ключ до мотивації людей до активних дій полягає у викликанні емоцій, оскільки саме емоції спричиняють мотивацію, а мотивація веде до дії. Таким чином, суб'єкти стратегічних

комунікацій мають можливість впливати на цільові аудиторії, мобілізуючи їхні почуття як інерцію, страх, апатію, невпевненість у собі, ізоляцію.

Одним із важливих аспектів комунікаційних стратегій є формулювання ключового повідомлення або меседжу, яке є концентрованим твердженням, заснованим на достовірній інформації, призначене для залучення та переконання цільової аудиторії до певних дій [38, с. 192]. Це повідомлення має стати значимою ідеєю, яка вкорінюється в свідомості цільової аудиторії, зосереджуючись на їхніх потребах, переконаннях і думках, враховуючи особливості їх ментальної культури, відповідаючи на їхні запитання і будучи одночасно простим і легко запам'ятовуваним [31, с. 66-67].

Розробка кількох ключових повідомлень для однієї цільової аудиторії, враховуючи різні етапи її готовності до сприйняття інформації, дозволяє забезпечити ефективність комунікаційного процесу. Це вимагає чіткого формулювання без подвійного змісту чи зайвих підтекстів, уникнення зарозумілих виразів, та розуміння можливих ризиків, пов'язаних з емоційним чи підсвідомим сприйняттям повідомлень аудиторією.

Для підвищення ефективності стратегічних комунікацій політичних організацій, особливо у контексті національно-культурної спадщини, надзвичайно важливим є оптимальне використання медіа-ресурсів. Оскільки культурна спадщина займає ключове місце у формуванні національної ідентичності, необхідно ефективно використовувати всі доступні медіа канали для забезпечення всебічного та збалансованого покриття.

Сучасний медійний ландшафт пропонує широкий спектр можливостей для залучення різноманітних груп населення через комбінацію традиційних та новітніх медіа. Традиційні медіа, такі як телебачення, радіо та друковані видання, продовжують бути важливими у досягненні старших демографічних груп, які можуть відчувати більшу прихильність до традиційних форм комунікації. Одночасно, цифрові платформи, такі як соціальні мережі, блоги та онлайн-відео, є незамінними для взаємодії з молодшими аудиторіями, які звикли до швидкого доступу до інформації та інтерактивності.

Використання інтерактивних інструментів, як-от онлайн-вебінари, інтерактивні карти культурних об'єктів та віртуальні тури, може значно підсилити залученість аудиторії, забезпечивши їм можливість глибше досліджувати тему культурної спадщини. Ці інструменти дозволяють користувачам не тільки отримувати інформацію, але й активно взаємодіяти з нею, що підвищує рівень їхнього залучення та сприяє кращому засвоєнню матеріалу.

Таким чином, оптимізація використання медіа-ресурсів полягає не просто у виборі каналів розповсюдження, а у стратегічному підході до комбінування різних типів медіа для створення синергії між традиційними та сучасними методами комунікації. Це забезпечує максимальне покриття та глибоке проникнення в різні соціальні шари, що є ключем до успішного інформування та залучення громадськості у питаннях збереження культурної спадщини.

Залучення спільноти в процеси збереження національно-культурної спадщини є вирішальним аспектом для підвищення ефективності стратегічних комунікацій політичних організацій. Це вимагає створення комплексних програм, що надають громадянам можливість не тільки бути свідомими спостерігачами, але й активними учасниками у захисті та просуванні культурної спадщини. Важливість цього підходу полягає у формуванні відповідальності та власності серед населення, що сприяє стійкому збереженню культурних цінностей.

Одним із ключових елементів цих програм є реалізація волонтерських акцій, де громадяни можуть взяти участь у прямій охороні та реставрації культурних об'єктів. Це не тільки допомагає залучити широкі верстви населення до активних дій, але й сприяє глибокому розумінню значення спадщини для кожного індивіда.

Освітні проекти, які включають лекції, семінари, майстер-класи та інтерактивні курси, можуть бути орієнтовані на навчання громадян основам культурної спадщини, методам її збереження та значенню цих зусиль для

майбутніх поколінь. Ці освітні ініціативи посилюють інформаційну складову стратегічних комунікацій, роблячи їх більш ефективними.

Публічні кампанії, які можуть включати масштабні інформаційні кампанії, вуличні акції, тематичні виставки та фестивалі, відіграють роль у підвищенні видимості зусиль зі збереження культурної спадщини. Такі заходи дозволяють політичним організаціям не тільки привертати увагу до конкретних питань, але й мобілізувати громадську думку навколо важливості цих зусиль.

У сукупності, залучення спільноти через волонтерські акції, освітні проекти та публічні кампанії є важливим кроком у підвищенні ефективності стратегічних комунікацій. Такі заходи не тільки зміцнюють взаємодію між політичними організаціями та громадськістю, але й сприяють формуванню відповідальної участі громадян у збереженні культурної спадщини, підвищуючи цінність і значимість цих зусиль на національному рівні.

В контексті стратегічних комунікацій, зокрема у сфері національно-культурної спадщини, важливим аспектом є професійний розвиток осіб, які відповідають за комунікаційні процеси в політичних організаціях. Враховуючи складність та значущість збереження культурної спадщини, належне навчання та підготовка комунікаторів є ключовими для забезпечення ефективності їхньої роботи.

Тактичні заходи в сфері навчання мають на меті оснащення комунікаторів необхідними знаннями та інструментами, що дозволять їм не тільки ефективно передавати інформацію, але й адекватно реагувати на виклики, що виникають у динамічному культурному контексті. Це означає, що програми тренінгів мають бути багатограними та включати:

- Теоретичне вивчення культурної спадщини, включаючи історичні, культурологічні та соціологічні аспекти, які формують національну ідентичність.

- Практичні навички комунікації, які охоплюють роботу з різними медіаформатами, включно з цифровими технологіями та соціальними мережами, для максимально ефективного досягнення різних груп населення.

- Кризове комунікаційне управління, яке особливо важливо для вирішення спонтанних викликів, таких як акти вандалізму або непорозуміння публіки щодо певних культурних ініціатив.

Крім того, велике значення має впровадження систематичного моніторингу та оцінки результативності комунікаційних кампаній. Цей процес включає регулярний аналіз реакції аудиторії на різні ініціативи та оцінку, наскільки ефективно кампанії досягають своїх цілей.

Ключовим аспектом моніторингу є збір та аналіз даних про те, як аудиторія сприймає і реагує на комунікаційні заходи. Це включає в себе оцінку залученості, впізнаваності бренду, розуміння повідомлень кампаній, а також загальну активність громадськості в рамках ініціатив збереження культурної спадщини. Такий аналіз дозволяє організаціям визначити, які елементи стратегії працюють ефективно, а які потребують доопрацювання або корекції.

Ефективність кампаній також може бути оцінена через кількісні показники, такі як число переглядів, лайків, репостів і коментарів в соціальних мережах, а також через якісні показники, такі як змістовний аналіз коментарів і відгуків аудиторії. Це дозволяє не тільки виміряти безпосередню віддачу від комунікаційних заходів, але й зрозуміти глибші враження і настрої, які вони викликають у громадськості.

Регулярний моніторинг та оцінка є необхідними для того, щоб політичні організації могли гнучко реагувати на змінювані умови та потреби аудиторії, а також для того, щоб вони могли оптимізувати свої комунікаційні стратегії у відповідності до актуальних викликів та можливостей. Це, в свою чергу, сприяє підвищенню загальної ефективності зусиль зі збереження та просування національної культурної спадщини.

Таким чином, підвищення ефективності стратегічних комунікацій у сфері культурної спадщини вимагає комплексного підходу, що поєднує чітке

планування, залучення спільноти, використання інноваційних технологій та постійний аналіз результатів. За допомогою цих рекомендацій політичні організації можуть значно покращити свою здатність зберігати та просувати культурну спадщину як ключовий елемент національної гордості та ідентичності.

Гарним прикладом стратегічних комунікацій є проєкт дитячого футбольного поля «Welcome to Sport» у селі Кустолове Полтавській області який реалізовується за підтримки Драбинівської Селищної Ради, старости Кустолівського старостинського округу Поставной Л. М. та адміністрації Кустолівського закладу загальної середньої освіти I-III ступенів.

Місія цього проєкту шкільного футбольного майданчика включає такі складові:

1) Сприяння здоровому способу життя: забезпечення учнів можливістю займатися спортом на якісному футбольному полі, що сприяє фізичному розвитку, зміцненню здоров'я та активному дозвіллю.

2) Розвиток командної роботи та лідерських навичок: створення умов для тренувань і проведення футбольних матчів, що сприяє формуванню в учнів навичок співпраці, взаємодопомоги та розвитку лідерства.

3) Підтримка інклюзивності: надання можливості всім учням, незалежно від їхніх фізичних чи соціальних обставин, брати участь у спортивних активностях.

4) Зміцнення шкільної громади: створення спільного простору, який сприяє налагодженню дружніх відносин між учнями, батьками, вчителями та іншими членами громади.

5) Популяризація футболу: заохочення до занять футболом як популярним видом спорту, що об'єднує людей різного віку та сприяє гармонійному розвитку особистості.

6) Підготовка до спортивних змагань: створення умов для тренування шкільних команд з метою участі у місцевих, регіональних чи національних футбольних турнірах.

Проект дитячого футбольного поля «Welcome to Sport» вирішує низку важливих проблем, що стосуються фізичного, соціального та психологічного розвитку молоді села Кустолове та школярів школи. Ось основні з них:

1. Низька фізична активність учнів

- Проблема: Малорухомий спосіб життя призводить до надмірної ваги, порушень здоров'я та зниження загальної фізичної підготовки.
- Рішення: Сучасний майданчик надає можливості для різноманітної фізичної активності, включаючи заняття спортом на свіжому повітрі. Це сприяє підвищенню рівня фізичної активності, зміцненню здоров'я та зменшенню ризику розвитку захворювань.

2. Недостатність спортивної інфраструктури

- Проблема: Багато шкіл мають застарілі або непридатні для користування спортивні зони, що обмежує можливості учнів для занять спортом.
- Рішення: Новий спортивний майданчик з сучасним обладнанням і покриттям дозволяє проводити різні види фізичної активності та уроки фізкультури в комфортних умовах. Це покращує загальну інфраструктуру школи та дає змогу учням займатися спортом за сучасними стандартами.

3. Відсутність мотивації до занять спортом

- Проблема: Учні часто не проявляють інтересу до фізичної активності через відсутність цікавого середовища або інфраструктури.
- Рішення: Сучасний майданчик із різноманітним обладнанням, таким як футбольне поле, баскетбольні кільця, тренажери, дозволяє зробити фізичну активність більш цікавою та різноманітною. Учні з більшою зацікавленістю беруть участь у спортивних заходах і уроках фізкультури.

4. Психологічне навантаження та стрес у школярів

- Проблема: Високе психологічне навантаження та стрес впливають на емоційний стан учнів, що може призводити до зниження успішності та соціальних проблем.
- Рішення: Фізична активність на свіжому повітрі сприяє зниженню стресу, покращенню настрою та загального психоемоційного стану. Спортивний

майданчик стає місцем для релаксації та відпочинку, що позитивно позначається на психічному здоров'ї учнів.

5. Соціалізація та взаємодія між учнями

- Проблема: Недостатність умов для соціальної взаємодії може призвести до ізоляваності учнів і браку навичок роботи в команді.
- Рішення: Спортивний майданчик дає можливість учням разом брати участь у командних іграх та спортивних змаганнях, розвиваючи вміння співпрацювати, комунікувати та допомагати один одному.

6. Підвищення загального рівня дисципліни та відповідальності

- Проблема: Відсутність інтересу до школи та погане дотримання дисципліни серед учнів можуть впливати на загальну атмосферу в навчальному закладі.
- Рішення: Заняття спортом формують відповідальне ставлення до здоров'я, дисципліни та командної роботи. Це сприяє загальному поліпшенню дисципліни та вихованню самодисципліни в учнів.

7. Створення можливостей для проведення спортивних заходів

- Проблема: Школи часто обмежені в ресурсах для організації спортивних змагань, що зменшує участь учнів у позакласних активностях.
- Рішення: Спортивний майданчик дозволяє школі проводити різні змагання, турніри, спортивні свята, що підвищує залученість учнів та їхні досягнення у спорті. Це допомагає зробити школу центром спортивного життя для учнів та місцевої громади.

Основні завдання

- Провести аналіз існуючої території та визначити місце для спортивного майданчика.
- Розробити проектне рішення з урахуванням потреб та можливостей школи.
- Вибрати якісні матеріали для будівництва майданчика.
- Врахувати вимоги безпеки, ергономічності та естетики.
- Організувати фінансування проекту.
- Виконати будівельні роботи.

Етапи проєкту

Етап 1: Підготовка проекту

- Провести обговорення з адміністрацією школи та педагогами.
- Залучити експертів для розробки проекту (інженерів, архітекторів).
- Зібрати думки та пропозиції учнів і батьків.

Етап 2: Розробка та узгодження проекту

- Створити ескіз спортивного майданчика з урахуванням зон для різних видів активностей (футбольне поле, баскетбольний майданчик, бігові доріжки тощо).
- Визначити матеріали, необхідні для облаштування покриття та обладнання майданчика.
- Врахувати освітлення, лави для відпочинку та зелені насадження навколо.
- Узгодити проект з місцевими органами влади.

Етап 3: Пошук фінансування

- Підготувати фінансовий кошторис.
- Шукати джерела фінансування: звернення до місцевих органів влади, спонсорів, меценатів, залучення грантів.
- Організувати збір коштів, якщо потрібно (наприклад, проведення благодійних акцій).

Етап 4: Реалізація проекту

- Замовити необхідне обладнання та матеріали.
- Провести будівельні роботи: підготовка території, встановлення покриття, монтаж обладнання.
- Організувати контроль якості та безпеки на всіх етапах.

Етап 5: Введення в експлуатацію

- Провести тестування всіх зон та обладнання майданчика.
- Організувати святкове відкриття для учнів, батьків та громади.

4. Оцінка та підтримка проекту

- Регулярне обслуговування та ремонт майданчика.
- Проведення спортивних заходів для заохочення учнів до активного користування майданчиком.

- Залучення учнів та батьків до підтримки чистоти та порядку на майданчику.

5. Очікувані результати

- Підвищення рівня фізичної активності учнів та їх орального духу.
- Розвиток спортивної культури в школі.
- Залучення громади до підтримки спортивних заходів.

Таблиця 2. Діаграма Ганта для проєкту дитячого футбольного поля "Welcome to Sport" на 2025 рік

Етапи проєкту	Січень	Лютий	Березень-Квітень	Травень-Червень
Передпроєктна робота	X			
Розробка документації та узгодження проєкту		X		
Пошук джерел фінансування та розподілення бюджету			X	
Реалізація проєкту				X
Введення об'єкта в експлуатацію				X

Команда проєкту дитячого футбольного поля «Welcome to Sport» може складатися з різноманітних спеціалістів, кожен з яких відповідає за певний аспект реалізації проєкту:

1. Керівник проєкту (Project Manager)

- Координує всі етапи проєкту.
- Забезпечує комунікацію між членами команди.
- Контролює строки, бюджет і якість виконання.

2. Архітектор/дизайнер (Architect/Designer)

- Розробляє концепцію та план розташування футбольного поля.
- Працює над дизайном, який відповідає сучасним стандартам та вимогам безпеки.

3. Інженер-будівельник (Civil Engineer)

- Відповідає за технічну реалізацію будівельних робіт.

- Проводить оцінку ґрунту, проектує дренажні системи, основи покриття.
4. Фахівець з матеріалів (Materials Specialist)
 - Консультує щодо вибору покриття (штучний газон чи натуральна трава).
 - Рекомендує довговічні матеріали, стійкі до погодних умов.
 5. Бюджетний аналітик/фінансист (Financial Analyst)
 - Складає кошторис проекту.
 - Контролює витрати, шукає фінансові джерела (гранти, спонсори, місцевий бюджет).
 6. Юрист (Legal Advisor)
 - Консультує з юридичних питань, таких як дозвільна документація.
 - Допомогає оформити угоди зі спонсорами чи підрядниками.
 7. Менеджер з комунікацій (PR/Communications Manager)
 - Відповідає за висвітлення проекту у ЗМІ та соцмережах.
 - Організовує заходи для залучення уваги громади й спонсорів.
 8. Тренер/консультант з футболу (Football Consultant/Coach)
 - Допомогає створити інфраструктуру, зручну для тренувань дітей різного віку.
 - Консультує з питань розмітки поля, розташування воріт та інших деталей.
 9. Представник громади (Community Representative)
 - Забезпечує участь місцевих мешканців у процесі прийняття рішень.
 - Сприяє адаптації проекту до потреб дітей і громади.
 10. Волонтери та помічники
 - Допомогають із різними завданнями, від збору даних до організації відкритих заходів.

Мета команди:

- Побудувати функціональне, безпечне та привабливе футбольне поле.
- Залучити дітей до спорту й активного способу життя.
- Забезпечити довготривалу експлуатацію об'єкта.

Бюджет проекту:

1. Підготовчі роботи

- Геодезичні роботи та підготовка території: 38,000 – 190,000 грн.
- Проектна документація: 19,000 – 76,000 грн.

2. Основа та покриття

- Штучне покриття (20–50 \$/м²):
- Для поля 20 х 40 м (800 м²): 608,000 – 1,520,000 грн.

3. Огорожа та освітлення

- Огорожа: 114,000 – 380,000 грн.
- Освітлення: 76,000 – 228,000 грн.

4. Обладнання

- Футбольні ворота: 19,000 – 76,000 грн.
- Сітки для воріт: 3,800 – 11,400 грн.
- Розмітка поля: 7,600 – 19,000 грн.

5. Додаткові витрати

- Лавки для гравців і глядачів: 19,000 – 76,000 грн.
- Урни для сміття: 3,800 – 11,400 грн.
- Інформаційний стенд: 7,600 – 19,000 грн.

6. Резервний фонд (10–15%)

- 10% від загальної вартості: залежно від кінцевої суми бюджету.

Таблиця 3 Загальний бюджет проекту

Категорія	Мінімальна сума (грн)	Максимальна сума (грн)
Підготовчі роботи	57,000	266,000
Основа та покриття	608,000	1,520,000
Огорожа та освітлення	190,000	608,000
Обладнання	30,400	106,400
Додаткові витрати	30,400	106,400
Резервний фонд (10%)	91,420	260,480
Загальний бюджет	1,007,220	2,867,280

Джерела фінансування для проєкту дитячого футбольного поля «Welcome to Sport» можуть бути різноманітними. Нижче наведено можливі варіанти, які можуть бути використані окремо або в комбінації:

1. Державне фінансування

- Місцеві бюджети: Кошти, виділені місцевою владою в рамках підтримки спортивної інфраструктури.
- Державні гранти: Програми підтримки спорту, фізичної культури та здорового способу життя.
- Інвестиційні програми розвитку інфраструктури: Часто такі програми включають будівництво спортивних об'єктів для дітей і молоді.

2. Гранти від міжнародних організацій

- Європейський Союз (EU): Програми підтримки спорту та інфраструктури в межах ініціатив, як-от Erasmus+ Sport.
- ЮНІСЕФ (UNICEF): Проєкти, спрямовані на розвиток дітей і молоді через спорт.
- Фонд Глобального партнерства у спорті (Global Sports Partnership).
- Програми розвитку від FIFA/UEFA: Ініціативи для фінансування дитячих футбольних проєктів, таких як FIFA Forward Programme.

3. Корпоративні спонсори

- Компанії місцевого бізнесу: Магазини, ресторани або інші підприємства, зацікавлені в підтримці громади.
- Великі корпорації: Бренди, які просувають здоровий спосіб життя або дитячий спорт.
- Спортивні бренди: Наприклад, Adidas, Nike, Puma, які підтримують розвиток молодіжного футболу.
- Будівельні компанії: Участь у проєкті може бути частиною їхньої соціальної відповідальності (CSR).

4. Фонди та благодійні організації

- Національні спортивні фонди: Організації, які фінансують розвиток спортивної інфраструктури.

- Благодійні організації: Наприклад, фонди, спрямовані на допомогу дітям або розвиток спорту.
- Локальні ініціативи: Благодійні збори та марафони для підтримки проєкту.

5. Краудфандинг (громадське фінансування)

- Платформи для збору коштів: Наприклад, GoFundMe, Kickstarter, або українські сервіси, як Спільнокошт.
- Пряма підтримка громади: Організація заходів для збору коштів (благодійні концерти, спортивні змагання).

6. Ініціативи громадянського суспільства

- Місцеві спортивні клуби: Часто підтримують створення нових об'єктів, які розширюють їхні можливості.
- Громадські організації: Наприклад, асоціації, які працюють у сфері освіти, молоді чи спорту.

7. Партнерство з футбольними клубами

- Дитячі та аматорські футбольні клуби: Можуть інвестувати у створення нових полів для тренувань.
- Професійні футбольні клуби: Багато клубів мають програми підтримки молоді та розвитку інфраструктури.

8. Інвестиції приватних осіб

- Меценати: Заможні особи, які підтримують спортивні проєкти для дітей.
- Батьки дітей: Добровільні внески або організація збору коштів серед сімей учасників.

9. Соціальні програми банків

- Банківські гранти: Багато банків мають програми фінансування соціальних проєктів.
- Пільгові кредити: Можливість отримати кредит під низький відсоток для громадських проєктів.

10. Рекламні можливості

- Розміщення реклами: На полі або навколо нього (банери, таблички зі спонсорами).
- Брендovanі елементи: Наприклад, форма для дітей із логотипами спонсорів.

Таблиця 4. SWOT-аналіз проєкту дитячого футбольного поля
«Welcome to Sport»

Внутрішнє середовище	Зовнішнє середовище
<u>Сильні сторони:</u> 1. Поліпшення здоров'я учнів: Сприяє фізичному розвитку, активному способу життя та профілактиці захворювань. 2. Розвиток соціальних навичок: Командні ігри допомагають учням навчитися співпрацювати, спілкуватися та розвивати лідерські якості. 3. Підвищення престижу школи: Сучасний спортивний майданчик приваблює більше учнів і батьків. 4. Універсальність використання: Поле може використовуватись для фізкультури, тренувань, змагань та позашкільних заходів. 5. Можливість залучення громадських подій: Майданчик стане місцем проведення спортивних і міських заходів.	<u>Можливості:</u> 1. Залучення грантів і спонсорів: Отримання фінансової підтримки від місцевої влади, громадських організацій чи приватних компаній. 2. Проведення турнірів і змагань: Можливість організовувати районні, міські або шкільні турніри для підвищення активності учнів. 3. Інтеграція з іншими проєктами: Використання майданчика для уроків фізкультури, спортивних гуртків чи громадських активностей. 4. Залучення громади: Організація спільних заходів для батьків, учнів та мешканців району. 5. Розвиток партнерств: Співпраця зі спортивними клубами, федераціями футболу чи тренерами.
<u>Слабкі сторони:</u> ☐ Високі початкові витрати: Значні фінансові вкладення на будівництво та обладнання.	<u>Загрози:</u> ☐ Недостатнє фінансування: Немоżliвість завершення проєкту через брак коштів.

☐ Потреба в постійному обслуговуванні: Майданчик вимагає регулярного догляду, заміни покриття та ремонту. ☐ Обмеження простору: Недостатня площа в деяких школах може ускладнити будівництво. ☐ Залежність від погоди: Використання майданчика може бути обмежене в холодну чи дощову погоду, якщо немає накриття.	☐ Вандалізм і пошкодження майна: Ризик пошкодження майданчика без належної охорони чи контролю. ☐ Невикористання за призначенням: Можливість, що майданчик не використовуватиметься на повну потужність. ☐ Зміна пріоритетів: Місцева влада чи спонсори можуть змінити свої пріоритети і припинити підтримку проекту. ☐ Непередбачені витрати: Ризик збільшення бюджету через несподівані обставини, такі як подорожчання матеріалів чи послуг.
--	---

Висновки до розділу III

Процес європейської інтеграції активізував застосування європейських підходів до управління в галузі культури в Україні, зокрема, що стосується збереження та популяризації історико-культурної спадщини. Основною задачею стала необхідність розробки ефективних механізмів державного регулювання, заснованих на загальноєвропейських стандартах, з чітким розмежуванням відповідальності та повноважень на різних рівнях управління. Важливим аспектом стала робота на удосконалення законодавчих рамок, враховуючи специфічні загрози, такі як несанкціоноване використання і руйнування культурних об'єктів, а також відповідь на міжнародні рекомендації. Наголошено на критичній необхідності створення комплексного Кодексу для регулювання охорони культурної спадщини, з метою інтеграції України в європейський культурний простір.

Аналіз практик стратегічних комунікацій політичних організацій в Україні в сфері культурної спадщини виявляє, що ефективність збереження культурної спадщини тісно пов'язана з комунікаційними зусиллями цих організацій. Організація публічних виступів та медіа кампаній, які акцентують на значенні культурної спадщини та необхідності її захисту, відіграє ключову

роль у формуванні громадської підтримки та мобілізації ресурсів для її збереження. Інтеграція традиційних та цифрових комунікаційних каналів, зокрема використання соціальних мереж, дозволяє залучити широку аудиторію та стимулювати активну участь громадськості в охороні культурної спадщини.

У контексті забезпечення ефективності стратегічних комунікацій для збереження національно-культурної спадщини, акцент робиться на необхідності розробки чітких комунікаційних стратегій. Важливо структуровано визначати та передавати ключові повідомлення, які глибоко відображають значення культурної спадщини для національної ідентичності та її роль у сприянні згуртуванню та розвитку громад. Ці комунікації мають бути адаптовані до різних аудиторій з урахуванням їхніх культурних, етнічних, вікових та соціальних особливостей, використовуючи різноманітні медіа канали для максимального охоплення та глибини впливу. Регулярне оновлення стратегій залежно від змін у суспільних настроях та культурній політиці є ключовим для підтримання ефективності цих комунікацій у довгостроковій перспективі.

ВИСНОВКИ

На основі проведеного аналізу стратегічних комунікацій політичної організації у контексті підтримки національно-культурної спадщини були сформовані наступні висновки:

1. Аналіз наукових підходів до визначення поняття «стратегічні комунікації» виявив значну розмаїтість інтерпретацій, які варіюються від вузькоспеціалізованих до багатограних і комплексних. Стратегічні комунікації можуть бути визначені як інтегрований інструментарій у сферах дипломатії, економіки, інформаційної політики та військових дій, що спрямований на підтримку національної безпеки та реалізацію стратегічних національних інтересів. Це також міждисциплінарна категорія, яка охоплює аспекти комунікаційної та стратегічної політики, вимагаючи узгодження комунікативних дій і стратегічного планування для ефективного національного і міжнародного впливу.

Стратегічні комунікації можна визначити як багатограний процес, що включає узгоджену взаємодію інформаційних, дипломатичних, економічних та військових ресурсів з метою формування, розповсюдження та управління стратегічними наративами в інтересах національної безпеки та стабільності. Це концепція є ключовою для ефективної реалізації стратегій розвитку та відповіді на зовнішні та внутрішні виклики, зокрема у контекстах гібридних загроз та воєнних конфліктів. Однак, науковий дискурс показує, що ще не існує уніфікованого визначення, яке було б повсюдно прийняте, що підкреслює потребу в подальших дослідженнях для концептуалізації та стандартизації терміну.

2. В контексті стратегічних комунікацій політичної організації, стратегічні наративи, що вплетені в ідеологічні рамки, відіграють вирішальну роль у формуванні національної картини світу. Ці наративи структурують сприйняття історичних і сучасних подій, акцентуючи на ідеологічно значущих

аспектах, які підкреслюють важливість збереження національної ідентичності та цілісності. Використовуючи ідеологію як основу, стратегічні наративи мобілізують громадську думку та сприяють соціальному консенсусу, направляючи дії та відносини всередині суспільства в бажаному напрямку.

Ідеологія виступає як централізуючий елемент, що дозволяє політичній організації виробляти координовані стратегії, які не лише формують, але й утримують інтелектуальну та культурну спільноту. Вона спрямована на зміцнення основ, що становлять державну ідеологію, включно зі стратегічними напрямками розвитку нації, що відповідають сучасним викликам і динаміці глобалізованого світу. Таким чином, стратегічні наративи і ідеологія взаємопов'язано формують національну картину світу, підтримуючи ідеологічну єдність і направляючи суспільні очікування та аспірації у відповідності до національних цілей.

3. У контексті стратегічних комунікацій, історико-культурна спадщина України переосмислюється як фундаментальний елемент національної безпеки та культурної резилієнтності. Охорона та популяризація культурних активів, що стикаються з викликами повномасштабного військового конфлікту, вимагають інтегрованого підходу з боку політичних організацій. Через стратегічне комунікаційне планування залучаються не тільки державні ресурси, але й громадські та міжнародні ініціативи для створення механізмів захисту та відновлення пошкодженої спадщини.

Стратегічні комунікації включають розробку кампаній, спрямованих на збільшення громадської уваги до стану історико-культурних об'єктів, що веде до зростання цивільної участі та підтримки збереження національної ідентичності. Також, ефективне використання цифрових технологій для документації та віртуального збереження культурних об'єктів дозволяє забезпечити їхню інтеграцію у глобальний культурний контекст, що сприяє міжнародному визнанню та захисту української культурної спадщини.

Окрім захисту матеріальних культурних активів, стратегічні комунікації відіграють ключову роль у збереженні нематеріальної спадщини, такої як

мова, традиції, звичаї, які є неодмінною частиною національної самобутності. Програми освіти та культурної свідомості, що реалізуються через стратегічні комунікації, сприяють формуванню національної ідентичності та глибокому розумінню власної історії та культурних коренів серед громадян, особливо молоді.

Таким чином, стратегічні комунікації є не лише інструментом відновлення та збереження культурної спадщини, але й механізмом зміцнення національної єдності, культурної суверенності та розбудови стійкої держави в контексті сучасних викликів.

4. Аналізуючи роль політичних організацій у підтримці національно-культурної спадщини України у 2022 році, можна констатувати, що ця діяльність набула вираженої політичної динаміки на тлі військового конфлікту. Політичні партії, такі як «Слуга народу», «Європейська Солідарність», та «Батьківщина» ініціювали та впроваджували законодавчі ініціативи, зорієнтовані на охорону та відновлення культурної спадщини. Ці заходи включали не лише фізичний захист об'єктів, але й аспекти міжнародної співпраці та культурної дипломатії.

Зокрема, законодавчі ініціативи, спрямовані на розширення переліку культурних об'єктів, підлягаючих державному захисту, та впровадження новітніх технологій для моніторингу стану цих об'єктів, засвідчили стратегічне бачення в забезпеченні культурної безпеки. Одночасно, підтримка міжнародних проектів і співпраці із західними партнерами посилила роль України на міжнародній арені як країни, що активно захищає свою культурну спадщину.

Політичні партії відіграли значну роль у формуванні публічної політики та законодавчих змін, що сприяли збереженню національно-культурної ідентичності та вихованню громадянської свідомості. Ініціативи, такі як розробка освітніх та просвітницьких проектів, що залучали увагу громадськості до історичних і культурних цінностей, демонструють важливість культури у зміцненні національної єдності.

Таким чином, діяльність політичних організацій у 2022 році відзначилася активізацією зусиль у сфері охорони культурної спадщини, що стало відповіддю на виклики військового часу та засвідчило стратегічне використання культурних ресурсів для зміцнення суверенітету та національної ідентичності України.

5. В контексті підвищення ефективності стратегічних комунікацій, зокрема у сфері культурної спадщини, важливим є комплексний підхід, що враховує як національні, так і глобальні виклики. Національно-культурна спадщина має особливе значення для формування ідентичності народу, забезпечуючи зв'язок між минулим і майбутнім поколіннями, тому її збереження вимагає активних та стратегічно спланованих комунікацій.

Важливо, щоб стратегії комунікації були спрямовані на розуміння та відображення культурної спадщини не лише як частини культурної ідентичності, а й як невід'ємного елементу соціальної згуртованості та розвитку. Розробка ефективних комунікаційних стратегій має включати глибоке занурення у поточні практики з визначенням сильних і слабких сторін, оцінкою використаних методів та засобів зв'язку, а також забезпечувати їхнє адаптування до змінних умов та потреб громадськості.

Підвищення обізнаності і залученості громадян є ключовим для підтримки та захисту культурної спадщини. Це може бути досягнуто через регулярне оновлення інформаційного контенту та використання сучасних цифрових та інтерактивних засобів комунікації, що забезпечують залучення різних груп населення. Комунікаційні кампанії мають враховувати культурні, етнічні та соціальні особливості аудиторії, забезпечуючи глибоке та змістовне сприйняття культурних цінностей.

Особлива увага в стратегічних комунікаціях має бути приділена формуванню стратегічного наративу, який відображає основні цілі та бажання організацій, пов'язаних з культурною спадщиною. Наратив має бути чітким, зрозумілим і емоційно насиченим, щоб спонукати громадян до активної участі в процесах збереження та промоції культурних надбань.

В реалізації цих стратегій важлива роль приділяється також моніторингу та оцінці ефективності комунікаційних дій. Систематичне вивчення реакцій аудиторії та аналіз залученості допомагають виявляти найбільш ефективні засоби і форми зв'язку, а також коригувати кампанії для досягнення максимального впливу.

Отже, підвищення ефективності стратегічних комунікацій у сфері культурної спадщини вимагає від політичних організацій не тільки розробки чітких, виважених та технологічно обґрунтованих стратегій, але й постійної уваги до розвитку комунікаційних навичок і гнучкої адаптації до динамічного суспільного середовища.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Біркова О. Історико-культурна спадщина України: цифрові технології збереження та популяризація в умовах воєнних дій. *Науково-теоретичний альманах Грані*. 2023, Вип. 26(5). С. 90–94.
2. Благодарний А., Кононець, О. Стратегчні комунікації у секторі безпеки і оборони України. *Молодий вчений*. 2023. № 1 (113). С. 5–9
3. Бодняк О., Середа І. Василь Рожко: «Тустань – моя колиска цифровізації». *Як фортеця стала поря-тунком для української спадщини під час війни*. The Ukrainians, 20 жовтня 2023. URL: <https://theukrainians.org/vasyl-rozhko/>. (Дата звернення: 10.10.2024)
4. Бойко С. Формування національної ідентичності української молоді в умовах російсько-української війни. *Українознавчий альманах*. 2022. Вип. 30. С. 17-22.
5. Борисенко В., Борисенко М. Нематеріальна культурна спадщина українців (регіональний аналіз прояву). *Український географічний журнал*, 2022. Вип. 2(118). С. 73-81.
6. БосикЗ., СнігирьоваЛ., Телеуця В. Нематеріальна культурна спадщина України. Методична розробка. Київ: *Український центр культурних досліджень*. 2017. URL: https://uccs.org.ua/wp-content/uploads/bsk-pdf-manager/2018-08-17_2.pdf (Дата звернення: 10.10.2024)
7. Валецький О., Литвиненко О. Ситуація у сфері культури: виклики та події. *Національний інститут стратегічних досліджень. Центр суспільних досліджень*. 2022. URL: https://niss.gov.ua/sites/default/files/2022-04/kultura_vikliki.pdf (Дата звернення: 10.10.2024)
8. Великий тлумачний словник сучасної української мови (з дод., допов. та CD / уклад. і голов. ред В.Т. Бусел. Київ ; Ірпінь : ВТФ “Перун”, 2007. 1736 с.

9. Вербицька П. Соціокультурні активи історико-культурної спадщини в українському суспільстві. *Historical And Cultural Studies*. 2015. Вип. 1(1). С. 37-41.

10. Вечерський В. Культурна спадщина України. *Велика українська енциклопедія*. 2022 URL: https://vue.gov.ua/%D0%9A%D1%83%D0%BB%D1%8C%D1%82%D1%83%D1%80%D0%BD%D0%B0_%D1%81%D0%BF%D0%B0%D0%B4%D1%89%D0%B8%D0%BD%D0%B0_%D0%A3%D0%BA%D1%80%D0%B0%D1%97%D0%BD%D0%B8. (Дата звернення: 10.10.2024)

11. Викрадена спадщина. Війна & санкції. 2024. URL: <https://sanctions.nazk.gov.ua/art/stolen/>. (Дата звернення: 10.10.2024)

12. Гаврилюк С., Гаврилюк О. Пам'яткоохоронні програми в Україні у 1991–2021 рр.: зміст та реалізація. Літопис Волині. *Всеукраїнський науковий часопис*. 2022. Вип. 26, С. 84–89.

13. Гай-Нижник П., Чупрій Л. Національні інтереси, національні цінності та національні цілі як структуроформуючі чинники політики національної безпеки. *Гілея*. 2014. Вип. 84 (№5). С.465–471.

14. Ганаба С. Національно-культурна ідентичність особистості як умова консолідації суспільства. Формування національно-культурної ідентичності особистості у викликах часу. Збірник матеріалів Всеукраїнського круглого столу (до 100-річчя від заснування Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка). Кам'янець-Подільський: Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка. 2018. URL: <http://elar.kpnu.edu.ua:8081/xmlui/bitstream/handle/123456789/1563/Formuvanni-a-natsionalno-kulturnoi-identychnosti-osobystosti-u-vyklykakh-chasu.pdf?sequence=1>. (Дата звернення: 10.10.2024)

15. Горбулін В. П., Качинський А. Б. Стратегія національної безпеки України в аксіологічному вимірі: від «суспільства ризику» до громадянського суспільства. *Стратегічна панорама*. 2005. №2. С.13–27.

16. Доповідь до щорічного послання Президента України «Про внутрішнє та зовнішнє становище України». URL: <https://niss.gov.ua/sites/default/files/2022-12/ad-nisd-do-poslannya-prezidenta-ukraini-2022>. Pdf (Дата звернення: 10.10.2024)
17. Драгомирецька Н. М. Сучасні тенденції комунікацій у державному управлінні. *Публічне урядування*. 2015. № 1 (1). С. 85–96.
18. Дубов Д. В., Баровська А. В. Організаційно-правові проблеми впровадження системи стратегічних комунікацій в Україні. *Інформаційна безпека людини, суспільства, держави*. 2017. № 1 (21). С. 10–17.
19. Дубов Д. Стратегічні комунікації: проблеми концептуалізації та практичної реалізації. Стратегічні пріоритети. *Науково-аналітичний щоквартальний збірник. Серія “Політика”*. 2016. № 4 (41). С. 9–23.
20. Дубов Д. Формування концепту «Стратегічні комунікації у США: до історії виникнення та розуміння поняття»: зб. наук. праць за матеріалами Всеукр. наук.-практ. конф. 20 травня 2016 р., Чернівці / відп. ред. В.П. Фісанов. Чернівці: Чернівецький національний університет, 2016. С. 8–12.
21. Іжутова І. В. Порівняльна характеристика термінів і визначень у сфері стратегічних комунікацій за стандартами НАТО: глосарій. Київ : НУОУ ім. Івана Черняхівського, 2019. 12 с.
22. Інформаційно-комунікативна діяльність органів публічної влади : монографія / за заг. ред. В.С. Куйбіди, О.В. Карпенка. Київ : ЦП «Компринт», 2018. 364 с.
23. Інформаційний супровід соціальних ініціатив Президента України : навч.-метод. матеріали / Т. А. Гузенко, Т. В. Федорів, О. М. Руденко, В. В. Святненко. Київ : НАДУ, 2013. 52 с.
24. Капшик О. В. Поняття і сутність стратегічних комунікацій як засобу забезпечення національної безпеки. *Інвестиції: практика та досвід*. № 16.2018. С. 109–113.
25. Карлова В. В. Ідеологія державотворення. Публічне управління : термінол. слов. / уклад. : В. С. Куйбіда, М. М. Білинська, О. М. Петроє та ін. ;

за заг. ред. В. С. Куйбіди, М. М. Білінської, О. М. Петроє. Київ : НАДУ, 2018. 224 с.

26. Карлова В. Проблеми формування загальнонаціональної ідеології в Україні. *Вісник Національної академії державного управління*. 2013. № 4. URL: <http://visnyk.academy.gov.ua/wp-content/uploads/2013/11/2010-4-4.pdf> (Дата звернення: 10.10.2024)

27. Каткова Т.Г. Діяльність ОВС України з питань захисту культурної спадщини: адміністративно-правові аспекти: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.07; Харк. нац. ун-т внутр. справ. Харків, 2008. 242 с.

28. Каткова Т.Г. Поняття культурної спадщини за міжнародним та українським законодавством. *Право і безпека*. 2005. № 5. С. 148-152.

29. Клешня Г. М. Ідеологія державна. Публічне управління : термінол. слов. / уклад. : В. С. Куйбіда, М. М. Білінська, О. М. Петроє та ін. ; за заг. ред. В. С. Куйбіди, М. М. Білінської, О. М. Петроє. Київ : НАДУ, 2018. 224 с.

30. Колісник Г.М. Зарубіжний досвід державного регулювання соціально-культурної сфери та його адаптація в Україні. *Регіональна економіка*. 2018. випуск 1 (129). С. 144–147.

31. Коник Д. Стратегічні комунікації: посібник для державних службовців. Київ : ТОВ «ОБНОВА КОМПАНІЇ», 2016. 256 с.

32. Конституція України: за станом на 07.02.2019 р. : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80> (Дата звернення: 10.10.2024)

33. Культурна спадщина та національна безпека : аналітична доповідь / В. Потапенко, Ю. Тищенко, Ю. Каплан та ін. ; за ред. В. Потапенка. Київ : НІСД, 2023. 58 с.

34. Культурна спадщина. Через російську агресію в Україні постраждали 872 пам'ятки культурної спадщини. 2023. Київ: Міністерство культури та інформаційної політики. URL: <https://mcip.gov.ua/news/cherez-rosijsku-agresiyu-v-ukrayini-postrazhdaly-872-pamyatky-kulturnoyi-spadshhyny/> (Дата звернення: 10.10.2024)

35. Купрійчук В. Роль національної культурної спадщини у формуванні української ідентичності. Формування української ідентичності в умовах сучасних викликів: теоретичні і політичні аспекти, монографія. Київ: НАДУ, 2018.

36. Кушнір О. В. Поняття й сутність стратегічних комунікацій в сучасному українському державотворенні. *Право і суспільство*. № 6. 2015. С. 27–31.

37. Ліпкан В. А. Безпека стратегічної інфраструктури та стратегічні комунікації в контексті реалізації геостратегії сучасної України. *Вісник Львівського університету. Серія: філософсько-політологічні студії*. 2021. № 38. с. 205–216.

38. Ліпкан В., Попова Т. Стратегічні комунікації: словник; за заг. ред. доктора юридичних наук В. А. Ліпкана. Київ : ФОП Ліпкан О. С., 2016. 416 с

39. Ліпкан В. А. Синхронізація комунікацій. Ліпкан В. А. Стратегія державної інфраструктурної політики України : словник. Київ : В.А. Ліпкан, 2023. 252 с.

40. Ліпкан В. А. Стратегія державної інфраструктурної політики України : словник. Київ : В.А. Ліпкан, 2023. 252 с.

41. Ліпкан В. Удосконалення системи стратегічних комунікацій. Цензор. НЕТ. Блоги. 2016. 13 вересня. URL: https://censor.net/ua/blogs/1102963/udoskonalennya_sistemi_strategchnih_komunkatsyi (Дата звернення: 10.10.2024)

42. Любовець Г. В., Король В. Д. Комунікаційно-контентна безпека: проблематика, підходи, становлення : монографія. Дніпро : Середняк Т.К., 2018. 462 с.

43. Макаренко Є. А. Стратегічні комунікації в міжнародних відносинах. *Міжнародні відносини. Серія «Політичні науки»*. 2017. № 15. URL: http://journals.iir.kiev.ua/index.php/pol_n/article/view/3117 (Дата звернення: 10.10.2024)

44. Макаренко Л. П. Стратегічні комунікації як засіб запобігання і протидії інформаційним війнам. *Регіональні студії*. 2022. № 30. С. 75–81.
45. Матлай Л. (2014). Історико-культурна спадщина України у цивілізаційному діалозі. *Historical And Cultural Studies*. 2014. Вип. 1(1). С. 45–48.
46. Матюшина І. І. Дві теорії комунікативної дії: Ю. Габермас і М. Попович. Актуальні проблеми філософії та соціології: Науково-практичний журнал / Голов. ред. Д. В. Яковлев; відпов. секретар І. В. Шамша; Міністерство освіти і науки України; Національний університет «Одеська юридична академія». Одеса, 2017. Вип. 20. С. 67–70.
47. Мерзляк А.В., Огнар'ов Є.С. Державне управління сферою культури: вітчизняний та зарубіжний досвід. *Публічне адміністрування: теорія та практика*. 2017. Вип. 1 (17). url: http://nbuv.gov.ua/uJrN/Patp_2017_1_4 (дата звернення: 19.10.2024)
48. Мінкультури презентує проєкт Дорожньої карти – «Культура 2025. Довгострокова національна культурна стратегія». URL: https://www.cultura.kh.ua/images/stories/innovaciyna_diyalnist/dovgostroкова_strategiya_ro_zv_.pdf. (Дата звернення: 10.10.2024)
49. Могіліна Т.С. Міжнародний досвід охорони культурної спадщини та пам'яткоохоронне законодавство України. Київ: Стилос, 2002. 195 с.
50. Музиченко Г. В. Вплив ідеології на формування державної політики країн пострадянського простору. *Наукові праці. Політологія*. 2012. Вип. 163. Т. 175. С. 50–52.
51. Нагорна Л. Ідентичність національна. Енциклопедія історії України: Т. 3: Е-Й. Київ: Видавництво «Наукова думка», 2005. URL: http://www.history.org.ua/?termin=Identychnist_nacionalna (Дата звернення: 10.10.2024)
52. Остапенко І. О. Роль стратегічних комунікацій у правовому забезпеченні національного спротиву в Україні. *Науковий вісник публічного та приватного права*. Вип. 6, 2021. С. 114–118.

53. Плєшакова Л. Проблеми збереження фондової колекції в музеях під відкритим небом в сучасних умовах. *Національний музей народної архітектури та побуту України*, 13 липня 2020. URL: <https://www.pyrohiv.com/activities/problemi-zberezhennya-fondovoi-kolektsii.html> (Дата звернення: 10.10.2024)
54. Повернення «скіфського золота»: Верховний суд Нідерландів став на бік України . Укрінформ, 9 червня 2023. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-crimea/3720487-povernenna-skifskogo-zolota-verhovnij-sud-niderlandiv-stav-na-bik-ukraini.html>. (Дата звернення: 10.10.2024)
55. Поліщук Р. Культурна ідентичність як субстанційний чинник формування світогляду українського народу в епоху глобалізації. (Дис. канд. філософ. наук). Львівський національний університет імені Івана Франка, Львів. 2017. URL: https://lnu.edu.ua/wp-content/uploads/2017/01/dis_polishchuk.pdf (Дата звернення: 10.10.2024)
56. Пономарьова Д. С. Стратегічні комунікації як особливий вид взаємодії міністерства оборони України з іншими державними органами. *Науковий вісник Ужгородського Національного Університету*, 2021. Серія: «Право». Випуск 64. С. 261–264.
57. Почепцов Р. Р. Пропаганда 2.0. Харків: Фоліо, 2018. 796 с
58. Почепцов Г. Г. Стратегічні комунікації: стратегічні комунікації в політиці, бізнесі та державному управлінні : навч. посіб. для студ. і аспір. Київ : Альтерпрес, 2008. 216 с.
59. Про державно-приватне партнерство : закон України. Відомості Верховної Ради України (ввр), 2010, No 40, ст. 524
60. Про охорону культурної спадщини: закон України // Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2000, No 39, ст. 333
61. Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 29 грудня 2016 р. «Про Доктрину інформаційної безпеки України» : Указ Президента України від 25.02.2017 р. № 47/2017. URL:

<https://www.president.gov.ua/documents/472017-21374>. (Дата звернення: 10.10.2024)

62. Розпорядження Кабінету Міністрів України «Про схвалення Концепції реформування системи забезпечення населення культурними послугами» від 19.08.2020 р. № 1035-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1035-2020-p>. (Дата звернення: 10.10.2024)

63. Розумний М. Виклики національного самовизначення. Київ: НІСД. 2016. URL: https://niss.gov.ua/sites/default/files/2016-11/Rozumniy_druk-915a0.pdf.

64. Рудницька С. Ю. Гуманітарні технології: від скепсису до оптимізму. Технології розвитку інтелекту. 2017. Т.2. URL: http://psytir.org.ua/upload/journals/2.6/authors/2017/Rudnytska_Svitlana_Juriivna_Gumanitarni_tehnologii_vid_skepsysu_do_optymizmu.pdf. (Дата звернення: 10.10.2024)

65. Сивак Т., Безверхнюк Т., Тенденції розвитку кваліфікаційних потреб у спеціалістах зі стратегічних комунікацій. *Теоретичні та прикладні питання державотворення : електрон. наук. фах. вид. ОРІДУ НАДУ при Президентіві України*. Одеса : ОРІДУ НАДУ, 2016. Вип. 18. С. 61–83.

66. Сивак Т. В. Інституціоналізація стратегічних комунікацій у системі публічного управління України: дис. ... д-ра наук з держ. упр.: 25.00.01. Київ, 2020. 490 с.

67. Сивак Т. В. Проблемне поле формування та функціонування стратегічних комунікацій в Україні. *Збірник наукових праць НАДУ*. Вип № 1. 2019. С. 51–60.

68. Сивак Т. В. Стратегічні комунікації у системі публічного управління України : монографія. Київ : НАДУ, 2019. 338 с.

69. Сивак Т. В. Теоретичний аналіз сутності поняття «стратегічні комунікації» в публічному управлінні. *Актуальні проблеми державного управління*. №3(75). 2018. С. 36–42.

70. Соловйов С. Г. Стратегічні комунікації в публічному управлінні: монографія. Харків : Точка, 2019. 373 с.
71. Становлення і розвиток системи стратегічних комунікацій сектору безпеки і оборони : монографія / Пилипчук В.Г., Компанцева Л.Г., Кудінов С.С., Доронін І.М., Дзьобань О.П., Акульшин О.В., Заруба О.Г. Київ : ТОВ «Видавничий дім «АртЕк»», 2018. 271 с.
72. Стегній О. Динаміка просторово-територіальної самоідентифікації населення України. *Україн-ський соціум*. 2004. Вип. 2(4). С. 62–74.
73. Стрельбіцький М., Мазур В., Олексієнко Б. Удосконалення системи стратегічних комунікацій Державної прикордонної служби України та закономірності її розвитку на основі євроатлантичних принципів і підходів. Комунікативні стратегії інформаційного суспільства: лінгвістика, право, інформаційна безпека : матер. XIII Всеукр. наук. конф. молодих учених, студентів та курсантів (м. Київ, 10 квітня 2022 р.). Київ : НА СБУ, 2022. С. 59–62.
74. Термінологічний довідник НАТО зі стратегічних комунікацій. І. Іжутова, О. Сальнікова, В. Шиповський. Київ : НУОУ імені Івана Черняхівського, 2020. 22 с.
75. Традиції демократичного врядування в історії українського державотворення : монографія / авт. кол. : В. М. Князєв, Ю. В. Бакаєв, Т. Е. Василевська ; за заг. ред. В. М. Князєва. Київ : НАДУ, 2010. 220 с.
76. У Києві показали частину повернутого в Україну «скіфського золота». Укрінформ, 28 листопада. 2023. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-culture/3792969-u-kievi-pokazali-castinu-povernutogo-v-ukrainu-skifskogo-zolota.html> (Дата звернення: 10.10.2024)
77. Указ Президента України Про рішення Ради національної безпеки і оборони України «Про нову редакцію Воєнної доктрини України» від 2 вересня 2015 року №555/2015. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/555/2015#Text> (Дата звернення: 10.10.2024)

78. Український культурний фонд.
https://ucf.in.ua/storage/docs/07122023/%20%D0%A3%D0%9A%D0%A4_147db92453a8dd71be4b694e7dba5a55addc5de4.pdf (Дата звернення: 10.10.2024)
79. Фролова А. Є. Побудова системи державних стратегічних комунікацій. // <http://mip.gov.ua/documents/99.html>. (Дата звернення: 10.10.2024)
80. Шияно О. У Тустані розробили віртуальну гру з артефактами середньовічної фортеці. Zaxid.Net, 12 листопада 2021. URL: https://zaxid.net/virtualna_gra_tustani_mozhna_potrapiti_u_fortetsyu_xiv_xv_st_n1530148. (Дата звернення: 10.10.2024)
81. Шклярчук М. Г. Сутність і зміст стратегічних комунікацій у системі державного управління. *Вісник Національної академії державного управління при Президентові України*. Серія: Державне управління. 2018. № 1 (88). С. 25–31.
82. Шлапак Ю. Стратегічні комунікації як феномен: наукова дефініція. *Наукові праці Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського*. 2021. Вип. 61. С. 28–39.
83. Шопіна І. М. Стратегічні комунікації як правова категорія: поняття та розвиток. *Наука і правоохорона*. 2020. № 2. С. 158–165. URL: https://naukaipravoohorona.com/journal/ukr/2020_2/18.pdf.
84. Brooks R. Confessions of a Strategic Communicator. Tales from Inside the Pentagon's Message Machine. *Foreign Policy*. December 6, 2012. URL: <http://foreignpolicy.com/2012/12/06/confessions-of-a-strategiccommunicator/>. (Дата звернення: 10.10.2024)
85. Communication for Strategic Change: Principles, Practices and Prospects. 27 September 2011. Chatham House, London. URL: <https://www.chathamhouse.org/events/view/177771>. (Дата звернення: 10.10.2024)
86. Cornish P., Lindley-French J. and Yorke C. Strategic Communications and National Strategy. A Chatham House Report. London, 2011. 42 p. URL:

<http://sp.niss.gov.ua/content/articles/files/24-1436781085.pdf>

ChathamHouse, 2011. (Дата звернення: 10.10.2024)

87. DOD Dictionary of Military and Associated Terms. July 2019. 382 p.
URL: <https://www.jcs.mil/Portals/36/Documents/Doctrine/pubs/dictionary.pdf>.
(Дата звернення: 10.10.2024)

88. Downs A. An Economic Theory of Democracy. N.Y.: Harper & Brothers, 1957. 310 p.

89. EU strategic communications With a view to counteracting propaganda. POLICY DEPARTMENT. European Parliament's. 2016. URL: [http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/IDAN/2016/578008/EXPO_IDA\(2016\)578008_EN.pdf](http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/IDAN/2016/578008/EXPO_IDA(2016)578008_EN.pdf). (Дата звернення: 10.10.2024)

90. Gage D. The continuing evolution of Strategic Communication within NATO. *The Three Swords Magazine* 27. 2014. P. 53–55.

91. Gemert L. van. Design a strategic communication plan. *Communication*. 1999. № 25 (1/2). P. 73–87.

92. Goldman E. Strategic Communication: A Tool for Asymmetric Warfare. *Small Wars Journal*. October 6, 2007. URL: <http://smallwarsjournal.com/blog/strategic-communication-a-tool-for-asymmetric-warfare>. (Дата звернення: 10.10.2024)

93. Hallahan K., Holtzhausen D., van Ruler B., Verčič D. & Sriramesh K. Defining Strategic Communication. *International Journal of Strategic Communication*. 2007. № 17. P. 3–35.

94. Hamilton B. Review on “Persuasion and Power: The Art of Strategic Communication by James P. Farwell». Washington, DC, Georgetown University Press, 2012. 288 pp. Paper. *Political Science Quarterly*. Winter 2013/2014. № 128. P. 4; ProQuest Central, p. 780.

95. La Palombara J., Weiner M. Political Parties and Political Development. Princeton, 1966. 496 p.

96. Murphy D.M. Strategic Communication Talking the Talk: Why Warfighters Don't Understand Information Operations / Center for Strategic Leadership; U.S. Army War College. 2009. May. Volume 4-09. P. 3.

97. National framework for strategic communication. Report of the Federal government – White House, Washington, 2009. 16 p.

98. Paul C. Getting Better at Strategic Communication. RAND Corporation. Santa Monica, on July 12, 2011. 18 p. URL: http://www.rand.org/content/dam/rand/pubs/testimonies/2011/RAND_CT366.pdf.

99. Paul C. Strategic communication is vague. PRAEGER, Santa Barbara URL : www.au.af.mil/au/awc.

100. Political parties, their organization and activity in the modern state. Front Cover. Maurice Duverger. Methuen, 1954

101. Sartori G. Parties and Party Systems. A Framework for Analysis. Cambridge: Cambridge University Press, 1976. 383 p.

102. Strategic Communication Joint Integrating Concept. Department of Defence concept – Version 1.0 – 07 October 2009. URL: http://www.dtic.mil/doctrine/concepts/joint_concepts/jic_strategiccommunications.pdf. (Дата звернення: 10.10.2024)

103. Syvak T. Strategic narrative as a methodological toolkit for strategic communications. The World of Politics, Society, Geography. Słupsk : Institute of Geography and Regional Studies APS, 2016. Year I, Issye 1. P. 171–181.

104. Ten Years On:The Evolution of Strategic Communication and Information Operations since 9/11: Hearing before the Subcommittee on Emerging Threats and Capabilities of the Committee on Armed Services House of Representatives, 112 Cong. H.A.S.C. 2011. 12 July. No. 112–49. URL: <http://www.gpo.gov/fdsys/pkg/CHRG112hhr67796/pdf/CHRG-112hhr67796.pdf>. (Дата звернення: 10.10.2024)

105. Understanding NATO Strategic Communications. LTC Rita LePage 22 October 2014. URL: <https://www.stratcomcoe.org/about-strategiccommunications>. (Дата звернення: 10.10.2024)

106. William Hybl. Narratives and Strategic Communications in Foreign Policy. URL: <https://www.rand.org/events/2011/11/29.html>. (Дата звернення: 10.10.2024)